

Tartu Riiklik Ülikool

NSV Lühiväljaandekomitee Katuses

H. Orva

Eesti NSV kolhooside organisatsioonilise-

majandusliku tugevumise siendal

mäsastamine

Diplomitöö

juhendaja: NSV Lühiväljaandekomitee van. õp. d. Eringson

TRÜ NSV Lühiväljaandekomitee
kat. nr. 1251.

Tartu, 1956

Sissejuhatus.

Reali Nõukogu de arme võitluse
 fašistlike okupantide üle asus Eesti NSV mees-
 jätkama ajutiselt raskunud sotsialismi ülesehitamist.
 Ühers tähtsamaks saamatuks sotsialis-
 mi ülesehitamisel alal on kullustatud väike-
 majanduse iluviimine kollektiivse suurmajanduse
 roobastel.

Lähtudes V. I. Lenini õpetusest, et „sotsialismi
 ainsaks materiaalses aluses saab olla ainult
 mehaniseeritud suurtööstus, mis suudab marga-
 niseerida ka põllumajanduse“, astuti meie vaba-
 riigis arundama tööstust. Nii kaastati ja lai-
 endati meie tehnikas alusel põlevikuitööstus,
 turvetööstus, Kreenholmi marmafaktuur, Balti ma-
 nufaktuur ja paljud teised suured ettevõtted.

Põllumajandus loodi sotsialistliku tekton
 sovkhoide, masina-tractorijaamade ja hobu-
 laenuituspunktiide näol. Samuti trionus

maaparandustööde teostamine ja mehanisatsiooniga seadri ettevalmistamine. Kõige suure abi nende eesmärgi oli materiaalselt alusti loomine kollektiviseerimiseks. Talupojad pidid suurema suupõllumajandusliku töö parandamiseks võrreldes sillutatud väikemajandusliku tootmisega.

Ettevalmistavaks etapiks väiketalupidamine sotsialistlikul ümberujundamisel oli põllumajandusliku kooperatiiv. See sai üheks tähtsamaks vahendiks talurahva sotsialistlikul kasvutamisel ning tootmis-, turustamis- ja varustamisabi osutamisel.

1947. aasta alguses oli Eesti NSV-s 927 põllumajandusühistust. Kõige rohkem^{oli} masinara-, püüma- ja loomakasvatuseühistusi. Siinuti hakkas areneva põllumajandusühistuste ühismajapidamiste loomine. Esimene ühismajapidamine loodi Viljandimaal Tarvastus. Majandit oli 40 ha põllumaad, tõuseifarm 10 lehmaga, meierei, jahu- ja saeveski. 1947. a I kvartalis sai majand 30 tohant rubla sissetulust.²

1947. aasta kevadkuuaks oli vabariigis loodud 201 põllumajandusühistus ühismajapidamisi. 1948. aastal hakkasid ühismajandite baasil tekuma põllumajanduslikud artellid.

1 „Eesti Bolševik“ nr. 10, 1947, lk. 10.

2. Sarnas, lk. 44.

Suga valmistasid põllumajandusühistused talu-
rahvast ette üleminekusse tootmiskooperatsiooni
kõrgemasse normi - põllumajanduslikku ahtelli.

Võttes arvesse kõiki objektiveid ja sub-
jektiveid tingimusi, arvas EKP organiseerima
ära vabatahtlikkuse alusel tekkinud kol-
hoosiliikumist, juba 1947. a teisel poolel rajati
viis kolhoosi. Esimene, Nektor Kingisepa-nime-
line kolhoos organiseeriti 23. augustil Saaremaal
Valjala vallas; 5. septembril organiseeriti
Tartumaal Kavastu vallas "Sädeme" kolhoos;
10. septembril "Nõidu" kolhoos Võrumaal Põl-
va vallas; 27. oktoobril "Oktoobri Võidu"
kolhoos Valgemaal Kuigatsi vallas; ja 3. det-
s. "Rannu" kolhoos Läänemaal Lihula vallas.

Jälgides esimeste noorte kolhooside tööd
harvastele kehvikud ja keskmised üha suu-
remal hulgal kolhoosidesse astuma, sur-
vangu momentide kolhooside ülesehitami-
sil oli 1949. aasta kevad. 25. mail oli
organiseeritud 2904 kolhoosi, mis ühendasid
71,1% talude üldarvust. See tähendas,
et kolhooskord Eesti NSV-s oli võitnud.
järeljäänud väike arv kolhoosidest mitte-
ühinenud talumajandeid ei ühendanud enam
mitte mingisugust osa põllumajanduslikus tootmis,

mida nüüd täielikult määras kolhoosid ja sovhoositootmine. Hiljem astusid nad need ühiskalunmajandid kolhoosidesse.

1949. aasta kevadel alanud massiline kollektiviseerimine viidi põhiliselt lõpule 1951. a. 1. jaanuariks. Suga muutusid neljanda viisaastaku lõpuna teetmine valitsevas vormis põllumajanduse sovhoosid ja kolhoosid. MTG-d muutusid tähtsaimaks tugipunktideks kolhooside juhtimisel riigi poolt. Sellel oli vabariigi majandusliku arengus erakordselt suur ühiskondlik-ajalooline tähtsus. Massiline kollektiviseerimine teostasid tulemuseks viidi tööraha kõige arvulikum klass-talurahvas üle sotsialistlikule arengule. Kõllendatav suurmajandite loomisega hävitati kulanduse eksistentsi majanduslik alus, ning ühklasslikude ühiskond - viimane ekspluataatorlik klass.

Su tähendas, et meie vabariik koos venela vabariikidega sai anda viienda viisaastaku ülesandeid lahendamaks sotsialistlikku suurtööstust ja kollektiivset põllumajandust baasiks.

Sümpaatsid ei või unustada, et kollektiviseerimise käigus meie vabariigis juhtisid peamiselt testinud Kommunistlik Partei, ainult parti- ja nõukoguorganisatsioonide juhtimisel

võibid vabariigi põllumajanduses sotsialistlik-
 and tootmisüksused.

Partei ja nõukogu võime organiseeris
 ja suunab osa jäi püsima ka suurmajandite
 edasises arengus.

Kui riikas eksisteeris üksiktalunike, siis par-
 tei oma vahetuskamises põllumajanduses püüdnud
 üksikute abi- ja nõuandmine või hoiatusakti-
 dega. Üksiktalunike pidi ise hoolitama oma
 majapidamise arengust, sest tal ei olnud
 sellelegi loola.

Kollektiivmajapidamises on kvaliteet ja vasti-
 tatus jaotatud kõigi liikmete peale. Peamine
 vastutus aga läheb kolhoos juhatusele, kellelt
 nõutakse ainsalt majapidamise juhtimist ja
 õiget töö organiseerimist.

See tähendab, et partei ja nõukogu or-
 ganid peavad endale puale võtma rogu vasti-
 tuse, ning aitama ja suunama kolhoos-
 nikuid oma majapidamise arendamisel suts
 tingimustes.

testimaa Kommunistliku Partei juhtimisel
 pääsdeni. vabariigi noored kolhoosid viienda
 viis aastaku ülesanded täitma.

Niienda nisaastaku tähtsaimaks ülesandeks
 meie vabariigi põllumajanduses sai loomaväen-
 vatum edasarendamine ning teravilja- ja tüst-
 kultuuride jätku tõusu saavutamise. Teravilja
 kogutoodangut tuli suurendada niivõrd,
 et see kätumatu aastatu jooksul rahuldaks
 vabariigi vajaduse liivavilja järele. See aga
 nõuab, et saaks ühelt hektarilt peab olema
 keskmiselt 17-20 tükki.

Kõigi põllumajandusharu tõusu taot-
 leti esmajoonel kolhooside edasise organisat-
 sioonilise ja majandusliku tugevdamise kaudu.
 kindlustada kolhoosi organisatsioonilis-majandus-
 likult, su kätumata süstemaatilist ühisma-
 jandi suurendamist, õiget töö organiseerimist,
 õige ja otstarbekas tööaru sisseviimist, kol-
 hooside varustamist juhtiva kaadriga, olemas-
 oleva teaduse ja tehnikaga juurutamist põllu-
 majanduse, MTJ-de töö tugevdamist paran-
 damist ning kolhoosnikute ainelise ja vab-
 tunniline heaolu pidevat tõusu.

Käesoleva diplomiteo üsmärgis ongi
 anda lühike ülevaade meie vabariigi kol-
 hooside organisatsioonilis-majanduslikust tu-
 gemisest niendal nisaastakul. Teo es-
 mene pratinn näitab põllumajanduse

ülesandeid Nõukogu keskkomitee plenumi otsuste valgusel, mis on ka meie kolhoosnikute suunavõtjateks nende ühismajapidamist arendamisel. Ühtlasi on plenumi otsused tõendiks sellest, millised arengu võimalused on partei ja nõukogu valitsus loonud meie sotsialistlikule põllumajandusele.

Kui edukalt need võimalused ära kasutada, kannu meie kolhoosides, sellest annab ülevaate töö teine praktika. Üllis vabariigis on palju erikindlikke kolhoose, kus kangelt ühtlasi viienda viisaastaku ülesanded. Nende edusa töö tulemusena täitis ja ületas vabariik 1955.a. vilja, liha, piima, mune, villi, vaha, keeva ja liivaruumi vammid ning kokkoste riivitud pöörand. Üksikud ja kiiresti arenevate kolhooside kõrval on veel küllaltki suure hulga mahaajäävaid kolhoose, kus teraviljakultuuride saagid on väikesed, kaja produktiivsus madal ning kolhoosnikud saavad äärmiselt madalalt töötada. Selline olukord nõuab rajoonide juhtivate organite erilist tähelepanu pööramist mahaajäävatele kolhoosidele, nende organisatsioonilist tugevdamist.

Esmaajoonis on vaja tõsiselt tähelepanu osutada

kolhooskaadri kasvatajate ja eriti kolhooside
tugevdamiseks juhtiva kaadriga, töö õigeli organi-
seerimise ja materiaalse huvitatute paratubli ellu-
vanundamiseks. Ulevali kolhooside organisati-
oonilistest kindlustamisest annabki kolmas peatun.

Töö ei peetudeni mingile käielikule Eesti-NSV
kolhooside insloomustamiseks, vaid näitlik ainult
kõige üldisemat ja tüüpilisemat. Töö väärtus kan-
natab ka selle all, et kolhooside arengu insloo-
mustamiseks aastast-aastase pöördus vastav
materjal. Pärast allismaterjalina kasutatav
vabariigi ajakirjandus toob ära andmed vaid
ükskõiki aastate kohta ja sageli on needki
väga erinevad. Nüüdse aastate kohta onutud
kõige paremaks Üleliidulise Põllumajandusväi-
tuse andmed ja brošüürid, mis on ilmunud
sajast „Üleliidulise Põllumajandusväitusest
osavõtja“. Samuti on kasutatud Üleliidulise põllu-
majandusväituse stendide andmeid. (andmed väituse
stendidelt).

I peatünn.

Põllumajanduse ülesanded viienda
viisaastase NSKP XIX kongressi materjalide
ja järgneva keskkomitee plenumi
otsuste valgusel.

NSV Liidu rahvamajanduse arendami-
se viienda viisaastase põhilised ülesanded
formuleeriti NSKP XIX kongressi direktiivides.

Viienda viisaastase plaani täitmine on suur-
samm edasi meie maa arengumissotsia-
listlike kommunistlike ja maarakondlike ko-
ogu rahvamajanduse, rahhulgas ja põllu-
majanduse tõstmiseks.

NSV Liidu rahvamajanduse põhialuse mood-
ustab sotsialistlik tööstus ja eiti rasmetööstus.
Suurest kasvandati tööstustoodangu kasvum-
tõus 1955. aastaks 70% võrreldes 1950. aastaga.

Masina ehituse ja metallitööstuse tööstuse
kasv peab samal ajal suurepärane kasvada.

Tööstus on sotsialistliku tootmise juhtiv ja
määrav jõud, kuid ta ei saa eksistentside il-
ma põllumajandusest. Seetõttu peaks tähtsana

rahvamajanduskam vahel on kahetamatu Hde. Uue tööstuse arengu kiire tempo peab olema kooskõlas sotsialistliku põllumajanduse kõigi haude kiire kasvuga. Ainult selle kooskõla alusel on võimalik tagada nõukogu ühiskonnas kasvavate materiaalse ja kultuuriliste vajaduste rahuldamine ning lüüa tarbeksute küllus. Suga jääb viienda viisaastaku põhiliselt ülesandeks varutööstuse edasarendamine ja põllumajandusliku tootmise järjekorralise organiseerimine.

Uue maa arendab täies kooskõlas sotsialismi majanduskavadest nõuetega, mille olulis- tuse joonteks on kogu ühiskonna järgest kasvavate materiaalse ja kultuuriliste vajaduste maksimaalse rahuldamise kindlustamine tootmise pideva suurendamisega ja täiustamisega. Vastavalt selle kavadest nõutule teostab kommunistlik partei ja nõukogu valitsus majandus- poliitikat, mille eesmärgiks on sotsialistliku ühiskonna tootmise jõudude järjekindlalt arendamine.

Täielikult vastandub sotsialistlikule ma- jandussüsteemile on kapitalistlik majandus- süsteem. Kapitalistliku majanduse areng toimub mitte ühiskonna huvides, vaid vastavalt kasvavale kapitalismi põhilise majanduskavadest

nõudetele ja on allutatud maksimaalse kasumi kindlustamise eesmärgidele. Kapitalistlike maade militariseerimine kutsub esile majanduse ühekülgse arengu, mis viib langusse nii tööstusliku kui ka põllumajandusliku tootmise. Suureneb vastuolu tootmise ühiskondliku iseloomu ja omastamise erakapitalistliku vormi vahel, tootmise kasu ja ostujõulise nõudmise vähenemise vahel, mille tagajärjeks on majanduskriisid. Kiireguga ülitähtsa tootmiskannu olukorrale, nagu seda on põllumajandus, iseloomustavad pidev langus ja degradatsioon ning töötavate talupregade paljumiljoniliste hulga maata jäämine ning kasvamine.

NSV liidu sotsialistliku põllumajanduse arengus laiendatud kaastootmise ja rõigi tootmiskannude pideva tõusu ning täiustamise teed. Laiendatud kaastootmine põllumajanduses täiendab põllumajandusliku tööde mehhaniseerimise tarne töstmist, niivõpinna suurenemist, põllukultuuride viljainuse tõusu, kolhooside ühismajapidamise laiendamist ja rahva materiaalsu kasvu tõusu.

Rasketööstuse arendamisel saavutatud edu alusel on võimalik organiseerida sotsialistliku põllumajanduse rõigis kannetes järsu tõusu.

Selle ülesande lahendamiseks pidas partei ja Nõukogu valitsus vajalikuks tunnustada suurendada summasid põllumajanduse ning kerge- ja toidulaadise tööstuse arendamiseks.

Vaenda viisastaku jaoksul pidi teravilja kogusaan suurenema 40-50 protsenti, kartuli tootmine 50 protsenti, liha ja nappatoodang 50-90 protsenti, piimatoodang 45-50 protsenti ning muna-
de toodang 6-7 korda.¹

Tehi NSV-s nähti ette suure produktiivsusega loomakasvatuse, eiti piimakarja ja Hgaole nappata-
mise edastarendamine.

Suurt tähelepanu pöörati põllutööde mehha-
niseerimisele kolhoosides. 1955. aastaks pidi teravilja, tehniliste ja söödakultuuride külvide mehhaniseeri-
mise kas tõusma 90-95 protsendini, kartuli pane-
ku, muldamise ja koristamise mehhaniseerimise
kas 55-60 protsendini.²

Masina- traktorijaamade võimsus pidi suurene-
ma umbes 50 protsendi võrra. Tulist tähelepanu
pöörati traktorijaamade töö parandamiseks,
palju jätkulu nõudvate tööde mehhaniseerimi-
sele kõigis kolhooside tootmistugevuse kaardis ja
vastutuse kindlustamiseks plaanide täitmise eest
kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse podum-
tiivsuse alal.

¹ Parte'i VII kongressi direktiivid NSV liidu arendamise viienda
viie aasta plaani kohta aastains 1971-1975. Tallinn, 1972. lk 15

² Sama, lk 17.

Põllumajanduse alal töötajad nagu NSV liidus aruad partii XIX kongressi otsuste ellu viimiseks. Nende praeguste tegevuste ja eesmärgide, et põllumajandusliku senise tootmise taseme jätku maha võtta tehnilisest varustatusest ning võimekusest püüvatel võimalustel.

Nüüd aruad tempot kui ka mehhaniseerimise taseme poolest jäid maha üllised tähtsad põllumajanduse harud nagu loomakasvatuse, kartuli- ja köögivilja kasvatus. Oli tekkinud olusid, kus elanikkonna küüsti kasvab nõudmine liha, piimasaaduste ja köögivilja järele ei vastanud põllumajandusliku tootmise tasemele. Ühtlasi sai loomakasvatuse mahajäämine tõsiselt takistuks loomade tootmisel vajava nurg- ja toiduvainetööstuse edasise arengu suhtes.

NSV liidu sotsialistlikul põllumajandusel, mis töötab oma suurel uljusel inimeste sõjaliste vastumõjude vastu aastal, on olemas kõik tingimused et kindlustada kõigi põllumajanduse harude järsk tõus.

1953. aasta septembris toimiski NSKP Keskkomitee pleenum, mis töötas välja põllumajandusliku tootmise kõigi harude edasise arengu

damis laialdas programmi. Kommunistlik partii paljastas otuskooselt ja teavalt pöördus ning määras rangelt traditsioonilt seisukohtalt kindlaks teed, mis viivad meile edusammudele kommunistlikus ühiskondlikus töös.

Põllumajanduslikus tootmises ilmnenud maha jäämise põhjused olid mitmesugused. Plenum märkis, et osa põhjusi olid objektivesed. Need tulenevad sellest, et kommunistlik partii toetades järgi kindlalt nussia varustõotuse igakülgset arendamist, suunas oma põhilised jõud ja vahendid selle ülesande lahendamisele. Seda ei olnud võimalust kindlustada varustõotuse, põllumajanduse ja kergetõotuse üheargset kiiretempo- list arengut.

Suuri pöördus esines põllumajanduse juhtimises. See näitas esmajoones töötajate materiaalse hukitatus printsiibi rikkumises. Raua- ja nokkõstet hinnad loomakarvatusseaduste, kartulite ning köögivilja osas ei ergutanud rahkoon nende tähtsate harude arendamist.

Raua- ja nokkõstet poolt riigis partii ja valit- suse poolt rehtistatud printsiipi - arvestada rahkõstet põllumundus- ja loomakarvatusseaduste miingkoostust igalt maapiinuna henta- rilt-allega, et määrata eesindlikult rahkõstet

sidele tunduvalt suuremad ülesanded kui halvasti töötavatele. Nüsusugune übaõige praktika ei stimuleerinud võitlust põllumajanduslike kultuuride viljanna ja loomavastatuse produktiivuse tõstmise eest ega ergutanud usundlikke nõuko.

Üheks mahajäämise põhjuseks oli võimsa tehnika übarakuldus kasutamise. Suures osas ma-hwa-transportijaamadus oli madal transporti ja nõmbainide poolt tehtav töökulu, suured masinade seisandud, mille tagajärjeks saagi kaad ja osa saagi koristamata jätmise.

Olemasolev masinade süsteem ei kindlustanud põllumajanduslike kultuuride harimise kompleksset mehaniseerimist ega arestanud meie maa eri troonide mitmekuugusid looduslike ja majanduslike tingimusi. Tänamisel ma-hwa-transportijaamade juhtivast kaadisel püüdnud küllaldane insener-tehniline ja agrokoomiline ettevalmistus ning nad ei kindlustanud mehaniseeritud põllumajanduslike suurtootmise kvaliteeritud juhtimist.

Lisaks ülpool loodud esimes põhjust, mis olid subjektiivsed ja sõltuvad nõukoist endist, nõukoostu viimetest, juhatusest ja nõkoosnikute. Paljudes nõkoostudes oli madal töödistsipliin, kõik nõkoosnikud ei võtnud osa nõkoostist.

Kolhoositöö ei ole veel nõinjal hästi organiseeritud, erines palju ühisvarasse isalaadlikku, hoolitu suhtumise fakti.

Kõik see annab tunnistust sellest, et ei ole veel küllaldast tähelepanu pööratud maal tektarale poliitilisele kasvatusle. Töökuid püüdi erines kohaline partii-, nõunogude ja põllumajandusorganite töös.

SKKP Keskkomitee septembriplenum pidas vajalikuks rea tähtsate abinõude tarnitumise võtmise, et kindlustada nõgu sotsialistlikku põllumajanduse järsk tõus.

Plenum pidas kõige tähtsamaks ülesandeks mahajäämuse likvideerimise loomakasvatuse, kindla söödabaasi loomise, et saavutada loomakasvatuse produktiivuse otsustav tõus ja loomade arv suurenemise kiire tempo.

Loomakasvatuse produktiivuse tõstmiseks pidiid SKK liidu Põllumajanduse ja Karumise ministrium kindlaks määrama iga rajooni ja kolhoosi jaoks plaanid, arvestades nende majanduslikke ja looduslikke tingimusi. Loomakasvatuse arendamise planeerimise ja ülesannete täitmise nõud iga aasta 1. jaanuariks tühistati ja uuesti määrati 1. oktoober. See nõue puhul ei pea

kolhoosid säilitama mitteproduktiivseid ja väga praagitud loomi 1. jaamaini ega kulu-
tama nende kogutud söötasid.

Kolhoosnikute materiaalse huvi tõstmiseks loomakasvatuse arendamise vastu soovitab kolhoosnikutele avastada anda umbes 25% vahas, mis laekub loomade ja loomakasvatussaaduste valikuvimist. Samuti soovitatakse kindlustada lihtsam õigeaegne väljaandmine plaanide ülitamist et noorloomade üleskasvatamist, täiskasvanud loomade säilitamist ja loomade produktiivsuse tõstmist alal.

Kõrgivilja ja kartulite tootmise suurendamiseks nähti ette müüpiinima tundur suurendamine nende kultuuride osas. Viljaregistri tootmise peeti toimuma edasise hooldustööde mehaniseerimist ja esindlike agrotehniliste võtte kasutamist rahil.

Tuavilja ja tehniliste kultuuride viljaregistri tootmises peeti kolhoosid ja sovhoosid kindlustama sobalise väetiste (põnniku, turba, virtsu, komposti) kogumist ja kasutamist tundur suurendamist. juhtis käelpanu na nende kultuuride hooldus ja koristustöödele, ning agrotehnikat kasutamisele.

Maarja. traktorijaamade töö edasine paranda-

misega pidas septembriplenum väga tähtsana
 alalise kvalifitseeritud mehhanisaatorite kaardi
 loomist. Selline ^{tuli} arvata masina-transportijaamades
 töötavad transportistid, brigaadide brigaadid ja
 nende abiliidid alalistes töolistes ning organi-
 ssiidide alaliste tööliste antvabade ühendamine.
 Selline süsteem võimaldab kasutada transporti-
 brigaadide tööliste remondi töökodades, montaaži-
 mistöödel, loomaaudatusefarmide mehhaniseerimise,
 ehitus- ja teistel töödel.

Täienduseks rehtivale tööle süsteemile peeti
 vajalikuks määrata vahaline kogu transporti-
 brigaadide tööliste nende prots väjatööbatalud normi-
 päevade eel sõltuvalt tegelikult saadud saagist.

Saamuti nähti etu abinõud masina-transporti-
 jaamade tööliste ja teenistujate elutingimuste
 parandamiseks.

Nende abinõude ellu viimiseks
 pidas septembriplenum vajalikuks teha need
 tehtava poliitilise ja organisatsioonilise töö
 tase. Selline tuli mobiliseerida kommunistide,
 kommunistlike noorte, kõigi kolhoosnikute, masina-
 transportijaamade ja sortirohude töötajate vastuvõtu ja
 jõud ning suurendada meie kaardi vastutust olu-
 korra eel igas rajoonis ja kolhoosis.

Ette nähti tähelepanu pöördid partei- ja nõukogu

organisatsioonid osutama asukoordi ettevõtte koostise tugevdamisele.

Plenum väitis, et NSV Liidu Põllumajanduse ja Naarmise Ministeerium ning tema asali-
msed organid tähtsavad formaalselt paljudeli
põllumajanduse arendamise küsimuste la-
hendamiseks, ei analüüsivad mahajäämine põh-
jusi ega osuta õigeaegselt abi.

Põllumajanduse juhtimise parandamiseks
peeti otsustavaks tunnustada koondada sel-
pust nimetatud ministeeriumide koostise,
ning suunata vabanevad spetsialiste tööle
transpordivahendite ja asukoordesse.

Partei-, nõukogu ja põllumajandusor-
ganite ühisandus jäi põllumajandusliku
propaganda, teaduse saavutuste ja es-
sindlike kogemuste rakendamise teotmise,
mida seni tehti äärmiselt aeglaselt.

Nad peidid soovitud, et süstemaatiliselt
läbi viidaks kursusi, seminare ja vestlusi
nõu- ja tehnoloogiliste võlde tunnustamise-
õppimiseks.

Põllumajanduse saavutuste laialda-
sena propageerimiseks peeti tarvilikuks
avada 1954. a Moskva asaliine ühliidu-
line põllumajanduskaitus.

NSKP Keskkomitee septembripleenumi otsused näitavad, et kommunistlik partii on tõeline rahvapartii, mille poliitika vastab rahva elulisele huudile. Teda ei peata rasused, ta julgelt paljastab vigu ja püüdnud ning suunab kõigi nõuogude inimeste tähelepanu teos esinevate puuduste kõrvaldamisele. Kommunistlik partii leiab alati uusi võimalusi ja reserve rahvamajanduse edasiarendamiseks.

Pleenumi otsused ja selle järgnenud partii ja valitkuse määrused põllumajanduse edasi arendamiseks abinõudest leidisid üsnemulise heakskiidu kõigi nõuogude inimeste poolt. Algas tingimuste ja uude loomine, mis on vajalikud järse tõusu saavutamiseks põllumajanduses lähemas tulevikus.

1954. aasta veebruaris - märtsis toimus järjekorras NSKP Keskkomitee pleenum, kus tehti esimest korda septembripleenumi otsuste täitmiseks ning püstitati uusi ülesandeid teravilja tootmise osas.

Pleenumi märkis, et senine teravilja tootmine kannab rahuldab üldiselt oma vajadust vilja alal, kuid ei kata ^{veel} kõiki rahvamajanduse vajadusi. See viljakoos, mis jääb kolhoosidele pärast seda, kui nad on täitnud oma riiklike kohustused, ei kata kõiki kolhooside ühismajandamise vajadust.

Eiti andis ennast tunda traviija väheses kolhooside loomakarvatu vajaduste rahuldamiseks. Samuti vajati vilja riiklike ressurvide täiendamiseks ja vilja ekspordi laiendamiseks.

Sellipäevast rääkis plenum ülesandeks tõsta juba 1954. ja 1955 aastal tunduvalt traviija kogusaani. See pidi toimuma traviija kultuuride viljaruumi tõstmisega ja külmapiinna laiendamisega mudis- ja jäätmaadul 13 miljoni hektari võrra.

NDKP Keskkomitee pöördus üleskutsega usklike kommunistlike noorte ja noorsoo poole, seiba tööle Kasahstani, Lääne-Siberi, Uurali, Volgamaa ja teiste rajoonidesse, mis kaitakse üles uusi maad.

Õhustes uute maade üleskaevamise suurt tähtsust, võimeid kinnitada tulandades noored patrioodid paluga, lubada neil minna alaliselt elama nendes rajoonides.

Koos teiste vabariikide entusiastidega sõitsid siina ka meie vabariigi noored, et anda oma panus üldrahvaliku üritusele, mis on suunatud rahva heale edasisele tõstmisele.

Plenum juhtis tähelepanu nähtavale oleva külvi pinna õigeli saavutamisele, põllu-

viljanuude töstmisele, koristamise ja külvide õige-
aegsele läbiviimisele.

Loonakasvatusele söödabasaari kindlustami-
nuse nähti ette naava, odra ja eiti maisi, mis
väärtuslikku silomulluuni külvi pinna laiendamise.
Samuti määrati kindlaks kartuli, köögivilja ja
marja-ardade külvi pinna laiendamise.

Suuri püüdnud ja riigi näitas pleksum seniini
põllumajanduse planeerimise küsimustes, need
süüdi peamiselt selle, et põllumajanduslike kul-
tuuride paigutamisel ei arvestatud kohaline
majanduslike, mullastiku ja kliima tingimustega
ning kohaliku elanikkonna kogemustega.

Püüdi rajalikkuse üle minna uue planeerimise
korra juurde, mis annab kolhoosidele õiguse
omale övavägimise jagada külvi pinna teravilja-
kultuuride osas, arvestades kohalike tingimusi,
nuid mis, et oleks kindlustatud riiklike vilja-
müügi kohustuste täitmine.

Küsimuse planeerimise korra juures aitab tun-
dusalt naava kohaliku initsiatiiv toodangu
maksimaalselt hulga saamiseks. Uue planeerimise
süsteemi hindasid eiti kõrgelt meie vabariigi kol-
hoosnikud. Senine liialt tsentraliseeritud planeeri-
mine püüdnud olemaolevate võimaluste kasutamist,
olles seega ühene meie kolhooside mahajäämise põhjus.

Ühnes antuaalsemas rühmises oli põlluma-
janduse kompleksse mehhaniseerimise küsimus.

Pesti tarvilikus lätenu paari aasta jooksul
toota masinaid ja mehhanisme tööde kogu
kompleksi teostamiseks põllumajandusline kultuuri-
ride kasvatamise ja üsikut majapidamiskand-
vateks. Range vastutus mat. tagavarasand
tootvatele tööstustele, kes kuni si täitnud plaani
nomenklatuuri alusel, mille tõttu paljud masina-
riidid.

Kaardiküsimuses pidas plenum mõige nõu-
gemana nõhane kolhooside esimeste ebarakul-
davad valikud, Edeu võitlusse põllumajan-
duse arendamiseks sest saab olla ainult
siis, kui on hea kolhooside esimeste, agrokoo-
mide, zootehnikute, brigadiride ja traktor-
istide kaader.

MLKP Keskkomitee 1954. a juuni-
plenumi juhtis tähelepanu sellele, et küllai-
de hooldamise, heinaoristamise ja põllukul-
turide saagi koristamise eduma teostamine
otustavaks tingimuseks on kolhoosnikute töö-
antärvuse igapäevane tõstmine, töödistsipliini
tugevdamine ja tööviljanna tõstmine.

Kolhooside ja kolhoosnikute materiaalse hini
tõstmiseks vabastati 1954. a saagist alates

kolhoosnikute majandid riiklikust viljamüügi kokum-
tustest; kolhooside ja kolhoosnikute võlgnevus
alles osas, samuti traktorijaama töö eest maks-
tava naturaaltasu osas kustutati. Kaotati
ka mativilja andmine kolkites.

Need abinõud olid suurens kergenduseks
kolhoosidele. Selle tõttu jäi suur hulk teavilja
kolhooside käsutusse, mis võimaldas tugev-
dada sööda baasi ja tõsta kolhoosnikute
naturaaltasu.

NSKP Keskkomitee 1955. a jaanuariple-
numi märkis, et on loodud vajalikud tootmis-
alad eldund põllumajanduse järsu tõusu
saavutamiseks lähemas tulevikus. 1954. a
saadi tunduvalt rohkem teavilja, kartulid,
kõõgivilja, liha, võid ja teist saadust kui
1953. aastal, mis võimaldas suurendada põl-
lumajandussaaduste riiklikku varumist ja
kokkuvõtte ulatust. Pleenumi nõustas ka
kolhooside jätkama võitlust maaviljalise kõr-
ge kultuuri eest ja loomade produktiivsuse
tõstmise eest.

Et rahuldada loomakasvatussaaduste
suurenenud nõudmist ja kindlustada elanik-
konna toitlustamine looduslikult põhjende-
tud normide järgi, allens peeti vajalikuks

toota põllu-, heina- ja varjamaa iga 100 ha kohta keskmiselt 37 tontneit liha, 60 tontneit piima. Iga 100 ha põllumaa kohta vähemalt 30 tontneit malika ja iga 100 ha tervilja- kultuuride külkipinna kohta vähemalt 74000 muna.¹

Peenus näin, et saama kolhooside juhtimisega on nende ühisannete läitmine võimelis lähin aja juuksul.

Jäädabasi kindlustamises soovitati kolhoosidele valida ellind kultuurid, mis nõurettutes tingimustes annavad kõige rohkem söstühikuid, unustamata söetade mitmekesust. Eelise tähelepanu pöövati maisile, mis kõrgväärtuslikule söstokultuurile.

Loomakaravatu ühe mahajääminu põhjuseks toodi esile selle kann väga vähe mehaniseerimine. Kolhoose nõustati suurendama söetade tootmin kompleksse mehaniseerimist ja paljajõiskulu ründvate töde elektrifitseerimist farmides.

Määratud kindlaks põllumajandussaaduste suurendamine ülevanded, pidas plünum vajalikus võtta karvitusele abinõid saavutamise ja varustamise paremas organiseerimises.

¹ H. S. Kruustos, loomakaravatussaaduste tootmin suurendamine, ettevõtte NSKP MK plünumit, 1955. lk. 31.

Kõhtiva varumissüsteemi korral saadud tootmisel saadud produktioon läks tsentraliseeritud fondidesse. Varustamine toimus aga sõltumata saadust tootmisest ühes või teises vabariigis, kuna varustamine võeti arvesse ainult antud piirkonna tarvidust saadust järele, teinud jaotamises teatud võrdustamine.

Näitusega jaotuse printsiip suunas rahaline juhtivalt töötajate tähelepanu ^{mitte} tootmise suurendamiseks, vaid toodetud saadust ümber jaotamiseks. Sellepärast peeti vajalikuks ühes või teises piirkonnas valdavalatel fondidel suurus kindlaks määrata olenevalt sellest, kuidas ta naudab rahaline võimalusi, mis näitusega töötajatele ta annab saadust tootmise laiendamise, järelkõlts na tsentraliseeritud fondide suurendamiseks.

Selline jaotamine on koostöös rahvamajanduse edasiarendamine ja töötajate heaolu edasse tootmise rõõmuga.

Partei partei põllumajanduse edasse tootmise saavutamiseks arendatud abinõude tulemusena, nagu näidatakse NKPP Kk 1955. a juulipileetum, pandi alus teravilja, tehniliste kultuuride ja põllumajandussaaduste tootmise suurendamiseks 1955. aastal.

1955. aasta kevadel külvati suvivilja 21 mil-
joni hektari võrra rohkem kui 1954. aastal, maisi
külvati 13,6 miljoni hektari võrra rohkem.

Tunduvalt ületati untsis- ja jäätmaade külvam-
ise plaan. 1954. ja 1955. a. künti untsimaid üles 33 mil. ha.

Partiorganisatsioonide, nõukogu ja põl-
lumajandusorganite ülesandeks pandi pöörduda
eeskujuks hoidamine ja saagi õigeaegne raku-
deta koristamine, et saavutada uut võlu kolhooside
ühismajapidamine tingedamiseks.

NSKP keskkomitee plenumi otsused on
tõendades kommunistliku partei pidevat hoolit-
sust põllumajandusliku tootmise tõusu eest,
töötajate heaolu tõstmise eest. Nende otsuste
täitmiseks asus kogu NSV Lääne kolhoositalu-
rahvas.

Nastavalt nõudis otsustele mobiliseeris ka
testimaa kommunistliku Partei kõik põlluma-
jandusala töötajad võitlusena suurt ülesan-
netu täitmisele ja negatiivsete nähtuste kõrvalde-
misele. Kuna materiaalsed ja organisati-
oonilised eeldused põllumajanduse taseme
tõstmiseks meie vabariigis olid loodud, siis ole-
me partei poolt vastu võetud otsuste täitmise
põllumajandust juhtivate organisatsioonide

stihindlast organisatsioonist.

gõngurvalt aruandega Eesti NSV kolhooside
majandusliku olukorra vaatluseks.

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

II peatükk

Eesti NSV kolhooside ühismajapidamise arendamine ja tugevdamine viiendal viisaastakul.

Mitmevilgste tootmistahandega ühismajapidamiste väljaarendamine.

Nunavabariikide kolhooside pikaajalised kogemused näitavad, et põllumajanduse kõrge tootlikkuse saavutamiseks on vaja mitmevilgse väljaarendamise alusel, mitmete tootmistahandega majapidamised kindlustavad kõrge rahvalikku igapäevast põllumajanduslikult kasutatava maa koha ja tagavad kolhooside jätkuva pideva kasvu.

Majapidamine mitmevilgse väljaarendamisega ei tähenda aga võimalikult paljude tootmistahandemehaanilist antjast ja spetsialiseerumise põhimõtte eitamist. Kolhooskorra tingimuste kasv vajadus ühismajandi arendamiseks naturaalsete inoolimuga ümberalustada majapidamisteskujul. Siin tuleb tähelepanu pöövata kolhooside rahvatoodangute tootmisele, mobiliseerides rahvamaalselt kõik ressursid enam tähtsate ja kolhoositingimustele enam

vastavate tootmiskandide arendamiseks. Iga sotsia-
listliku suunmajand on ainult siis õieti väljaaren-
datud kui spetsialiseeritud vastavad põhitootmis-
kandid on arendatud intensiivsemaks ja nendelega koos-
kõlastatult organiseeritakse mitmesuguseid lisa
tootmiskandide, olenevalt majanduslikest ja loodus-
likest tingimustest.

Uue vabariigi kolhoosid arenevadki selle suunas.
Peaasjana on pandud loomakasvatusele, mida näi-
tab produktiiv-loomakasvatusefarmide olemasolu
kõikides kolhoosides.

Loomakasvatusele söödabasaari kindlustami-
nks arendatakse edumalt kaimet ja teravilja-
kasvatust.

Tootmiskandeks, mida tuleb ka laevata in-
tensiivselt arendama on puuvilja- ja marja-
aiandus, varas söögiviljakasvatuse laevades ja kes-
kühonetes ning mesindus.

Järgnevalt vaatlusimegi milliseid edusamme
on teinud meie vabariigi kolhooside nende toot-
miskandide arendamisel.

1. Ühisloomakasvatuse arendamine

a) Meiskasvatus.

Arvestades Eesti NSV piinast inloomu ja kli-
maatilist tingimust on siin peamiseks põllumajan-
duskauna loomakasvatus, see annab toiduvainu
elavikonnale ja varustab meie kerge- ja toiduvainu-
tööstust paljude loovaine liikidega. Lõuna looma-
kasvatusele ei ole meie tingimustes võimalin laken-
dada mulla viljastuse tõttu ühisanne ja saada
rõugeid saaki.

Meie vabariigi loomakasvatuse põhitöö mood-
ustab meiskasvatus. Piimatoodangu kasvumelt on
Eesti NSV võimegude diidus tiel kohal Läti NSV
järel.

1953. a saamlati rohkem kui 20 kolhoosis keskmis-
elt lehma kohta 2500 kg-ni piima toodang, enam
kui 100 lipejat ühtasid individuaalselt piima-
toodangu ajal ettevähtud tingimuse saada keskmiselt
3000 kg piima igalt tumale rinnitatud leh-
malt. Kõist 16 lipejat said keskmiselt lehma-
kohta üh 4000 kg ja osa neist üh 4 kg piima
saastas.¹ Nümasse hulka kuuluvad järgmised
lipejad rajatallitajad nagu sh. Teos Põltsane

1. „Rahva Hääl“, nr. 95, 22.04.1954.

rajooni Stalini nimelised kolhoosid, kes sai ajavahemikul 1. okt 1954 - 1. sept. 1955 kumulatiivsed lihmade grupilt kogumised 5512 kg piima.

E. Mikhelsoni Türi rajooni Stalini-nimelised kolhoosid - 5105 kg piima, J. Saar järgva rajooni K. Kuidemanni nim. kolhoosid - 4847 kg piima, Sundja Põltsamaa rajooni Stalini-nim. kolhoosid - 4157 kg piima.¹

Reisikavatsuse esinud aasta hulka reisirid 1954. a järgmised kolhoosid: Kõu rajooni Lauritsi nim. kolhoos kogumised 3125 kg piima lihma kohta aastaks ja "Sotsialismi Tee" kolhoos 2789 kg piima aastaks,² Põltsamaa rajooni Mitoorini nimeline 226 tontneid piima iga 100 ha tulundusmaa kohta,³ Harju rajooni "Rahva Võidu" kolhoos sai 1955. a 100 ha tulundusmae kohta 263 to. piima,³ Uva rajooni Stalini nim. kolhoos 279 to. iga 100 ha tulundusmae kohta,⁴ Harju rajooni "Nümsi" kolhoos sai 1955. a, tulundusmae iga 100 ha kohta 403,8 to. piima jne.

Nüüd arvud tõendavad, et üli noor meie vabariigi on kolhoosid, kes on ühendanud partei ja valitsuse poolt püstitatud ühanded reisikavatsuse osas. See aga tähtsustab, et reaalsetel kolhoosidel on võimalik seda teha.

Vaatleme nüüd lähemalt kolme piimaregionid, alates esinud kolhoosid: Harju rajooni

1. "Noorte Hääl" nr. 267, 11.10.1955.

2. "Sots. Põltsamaa" nr. 6, 1954. lk. 7.

3. "Sots. Põltsamaa" nr. 8, 1955. lk. 28.

4. Saue. lk. 3.

„Rahva Võidu”, Rapla rajooni „Uue Elu” ja Türi rajooni „Kalinin”-nim. kolhoosid saavutust ja teise niisuguse summa näitajaks.

Määrimisväärtus edu määramiseks alal on saavutanud Harju rajooni „Rahva Võidu” kolhoos. Kolhoosil on 713 pealme nari, neist 298 lehma.¹

Vuenda viisaastane jooksul on tõusnud keskmise nari ka iga 100 ha tulundusmaa kohta saadav piimatoodang.

1947. aastal saadi iga 100 ha tulundusmaa kohta 195,4 ts piima, 1954. a. aga juba 260 ts.² 1954. a saavutavad kolhoosid 11 lüpsjate näitajal keskmise piimatoodangu lehma kohta 3000 kg aastas. Kolhoosiparimatus lüpsjateks on sotsialistliku tootangelaneks Anni Mõnomaagi ja Salme Metsallin; A. Mõnomaagi on saavutanud viimase 3-4 a. jooksul mitu uusi võiguid näitajaid suure piimatoodangu osas, vaid saavutanud ka piima rasvasisalduse tõusu 3,8% - 3,9%-ni.³

S. Metsallin tõstis 5 aasta jooksul piimatoodangu temale kinnitatud lehmadel 3642-lt kilogrammilt 5084 kg-ni aastas.³ 1954. aastal töötas S. Metsallin välja 913 normipäeva, mille eest sai üle 10000 rubla vahet, 1,5 tonni teravilja ja 2,75 t. kartulit. kõrgelt näitajate eest on teda autasustatud.

1. Tõlmekogumik, lk 24.

2. „Sots Põllumajandus”, nr. 9, 1955, lk. 14.

3. Eesti Meesajandus - górnika kórniga „Baba Baum”, lk. 9.

katud medaliga "Keskajaliku töö eest" ja Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi auhinjaga.

Kõrged näitajaid meedikavatsuse alal saavutamiseks kolhoosis üldiselt küllaldane ja mitmekesine söötmise tehnika mõne aasta vältel. Kolhoosis varemdatas kõik võimalused toodangu tõstmiseks komplekselt, s.o ühargelt hooldamine ja söötmise- pidamistingimuste parandamisega tehnikate arendustööd ning päevalaste katkepanu ja noorkarja kasvatuse.

Esmajärgulist tähtsust osutatakse sööda baasi tugevdamisele. 1951 - 1954. aasta jooksul küllendati kolhoosis 200 ha soostunud maad, mis muudeti kultuurheina- ja karjamaaks. Kolhoosis praantiseeritakse laialdaselt kultuurkarjamaade repliitsilist kantamist loomade ööpäevaseks karjatamiseks. Lisaks karjamaasöödadega saavad küpsilehmad täiendavalt 20-30 kg haljassööda päevas kuni 1,5 kg mit. niisuguseid kontsentrakte. Suure tähtsusega kõrgel piimatoodangu saamisel on haljassöödad. Sellise tehnikaga iga lehma kohta 2-3 tonni ilo ning vabatahtlikult küllaldaselt heina ja juurvilja talu perioodiks. Tähtsust on loomad hästi korraldatud sojatis rühmides, mis tagab kõrgel piimatoodangu ka lundeperioodil.

Kolhoos "Rahva Võit" rahaline siht

1953. a. oli 1 milj. 863 tuhat rubla, 1954. a. aga
 oli 2 milj. 526 tuhande rubla, millest loomares-
 vaturist saadud tootulena moodustab 2 milj. 115 tuh. rubl.¹

Kolhoosnimele normipäeva kama oli 1954. a. 11 rubl. 40
 kopinat rahas, 1,7 kg teravilja ja 3 kg kartulit.

Rapla rajooni „Uue Elu“ kolhoos on samuti
 tuntud kõige piimatoodangu poolest. Kui 1950. a. too-
 diti iga 100 ha tulundusmae kohta 204 ts piima,
 siis 1954. a. tõusis piimatoodang 330 tontuini.

Piimatoodang lehma kohta tõusis 2140 kg-elt 1948. a.
 3205 kg-ni 1954. a. Piimatoodangu tõus on
 ühenvõrd järgnevalt:

1954. a.	1955. a.	1956. a.	1957. a.
3205 kg	3340 kg	3700 kg	3800 kg. ²

Piima toodangu järgivõrdle tõus saavutatama
 õige söödabaaasi organiseerimise ja loomade ho-
 ldamise tõttu. Kolhoosis on loodud uskujulike
 söödabaaasi ja loomadele head pidamistingimused.
 1954. a. oli 78% kogu kolhoosi niisipinnest
 söödakultuuride all.

Rohkesti kasvatatakse kolhoosis haljaskoa-
 veeri kultuure, niti mait ja valget mesikat.
 Hiinast kasvatatakse peamiselt silokultuurina ja
 haljaskartusena. Oma kõrgel valgus haldamisel tõttu
 on valge mesik väärtsulimuse loomatootluses regatult

¹ „Sots. Põllumajandus“, nr. 8, 1954, lk. 28.
² Andmed näituse standidelt.

teisti haljassöödadega. Kõivana loomad teda ei söö, kuna ta sisaldab mõningaid aineid.

Haljassöötlisena kasutatakse valget mesikat tinas sisalduva lõimastiku tõttu. 1 ha valge mesiku saan nõudub ca 30. tonni laudasõnnikuga. 1953. a oli kolhoosis valget mesikut külvatud 75 ha-le.¹

Suuri edusamme tehakse siin ka maisi kasvata-
mises. Kui 1954. a külvati maisi ainult 2 ha-le, siis 1955. a. maisi külvipind ulatus 100 ha-ni, 70% kogu kolhoosi vilast on valmistatud maisist.²

Kindla söödabaasi alusel suunuvad pidevalt kolhoosi tulud. Kolhoosi sisetulu kasvab 1 milj. 20 tuha rublaalt 1950. a 2 milj. 403 tuh. rublani 1954. a. misjuures 940 tuhat rubla kogu kolhoosi sisetulu-
kustest on saadud piimarakajalt.³

1954. a. anti normipäeva kasuks 8 rubla roha, 1 kg teravilja ja 4 kg kartuluid.

Türi rajooni Stalini nimelise kolhoosi piima-
toodang 1954. a. oli keskmiselt 337 trükkerit iga
100 ha tulundusmaa kohta. Lõpeja-rajatalitaja
tina Mihhelson sai 1954. a keskmiselt 5098 kg piima
igalt tina grupi lehmalt ja J. Anin sai 4776 kg
piima igalt timali kinnistatud 12 lehmalt.⁴

Kolhoosis pöövatakse erilist tähelepanu söödabaasi
tugevdamisele ja tõhustamisele.

- vt 1. Kolhoz "Gye 3ny" l. 7.
vt 2. Andmed näitua kendidelt
vt 3. Samast
vt 4. Tõhustajumise. l. 23.

Psale ulnevalt mainitud kolme kolhoosi on meie vabariigi terve riida esindlikud kolhoosid, kus on täitnud ja ületanud NSKP keskkomitee jaanuariplenumil Balti vabariikide ette püstitatud ülesande - saamtada piimatoodang 1900-2400 kg lihvalt aastal.¹

Kui analüüsida ~~üksikasvatuse~~ loomakasvatuse olukorda vabariigi ulatuses, siis näeme, et paljudes kolhoosides ja rajoonides pole saadudki jõuda alla kasseni. Lihmade produktiivsus, mis on kolhoosid karjatoodangu tõstmise ja tulukuse põhivõimekus, on endiselt väike ning loomakasvatuse turvikuks ei ole muudetud tulutoovaks majapidamiskasvatust. See aga avaldab negatiivset mõju kolhooside majanduslikule seisukorrale ja tekitab suurt kahju riigi rahvamajandusele.

Tähtis küsimus, mis ühed ^{kolhoosid} saamataavad häid tulemusi, teinud aga mitte?

Kui hoolikalt uurida esindlikke saamataid, siis selgub, et neideni jõuti hoolsa töö ja esindliku tööviisi rakendamise tulemusel.

Kagu ulnevalt selgub, omab loomakasvatuse arengus esmajärgulist tähtsust kohaliku riidabaasi loomine ja pidamiskorralduse parandamine.

Kõrge tähtsusele teguritele ei ole aga meie

¹ Loomakasvatussaaduste tootmise suurendamiseks, NSKP KK plenumil, 31. jaan. 1955. a. vastuvõetud otsus, lk. 18.

mahajäänud kolhoosides pööratud süllaaldest tähelepanu. Söödabaasi kindlustamiseks on neil vaja esmajärjekorras tösta põllu kultuuride viljamist, laiendada juur-, mugulviljade ja silo- kultuuride külvipinde ning anda kultuurkehtajamaade rajamiseks.

Meie vabariigis on palju soostunud maad ja peenmetsa vaestikku, mille all kasvavad sageli väga viljana huumuse rihiga muldad. Mitmedki kolhoosid on rajanud nende aladele kultuurkehta- ja karjamaad. Väändra rajooni "Kalevi-poja" kolhoosid on rajatud sellistele aladele kultuurkooplid 39 ha ulatuses, kust saadakse 1 ha kohta umbes 1500 siolikiirul.¹ Lühem karjamaad kooplites laagrisiisliult, kusjuures päevane piimatoodang lühema kohta tõusis 16 liitri niipäev. Samal ajal saadi pikema jühkiirul karjamaal 1-2 liitrit piima päevas.¹

Sellist tüüpi kultuurkoopli rajamiseks tuleks anda ka täiel kolhoosidele, et tõstarbekalt ära kasutada kõlmikuid ja tösta järsult karja produktiivust.

On kolhoose karjatab loomi kultuurkarjamaadel. Nagu näitavad kogemused, on kultuurkarjamaade söötühikud omakindlalt kõige odavamad ja kerged, on need majanduslikult kõige kasumavamad. Nii saadi Pältsamäe

¹ "Rahva Hääl", nr. 154, 1.07.1954.

ETKVL Põllumajanduskombinaadis 1954. a kultuur-
 karjamaa hektarilt keskmiselt 3560 söötühikut, sööt-
 ühiku omaväärtus oli 2 kopikat. Päärase piimatoodang
 karjatamisperioodil oli 18-20 kg, rasvasaldusega 4,14%.

Püükultuurkarjamaade rajamine on aumenud ka
 meie esindlikud kolhoosid ja on saanud järjekind-
 lalt suure piimatoodanguid.

Reas rajoonides, nagu Toiva, Otepää, Pilva,
 Nõu, Rõpina jt, ei ole saavutatud olemasolevaid
 võimalusi siidabaasi kindlustamiseks. Loomi kar-
 jatatakse siin poolpaljastel karjamaadel ja ka
 talvks saatakse napid söödakogused. Selle tõttu
 on nendes rajoonides piima-toodang lehma kohta
 2-3 korda väiksem. Paljud kolhoosid saavad vä-
 hem kui 1000 kg piima lehma kohta aastas. Kõl-
 pärase oli: 1953/1954. aastal vabariigis piima-
 toodang lehma kohta keskmiselt 1642 kg.²

Silt jäeldub, et vabariigis piimatoodangu taasen-
 tõus sõltub ulkoige makajäämist tingivate põhjuste
 likvideerimisest, s.o säidabaasi tugevdamisest.

tesindlikud kolhooside kogemused näitavad,
 et allens on veel olemas suured võimalused.

¹ „Rahva Hääl“ nr. 60 12.03.1915

² V. Matin, Kolhoosikonna võit Nõukoguole lüsis, ln. 63

b) Seakasvatuse.

Tähtsaks tähtsaks loomakasvatuseks on meie vabariigi kasvatuse. Avarasvõttes kasvatuse arengul viisatakse viimastel aastatel, näe, me, et seda kogu alakiinuti. Vabariigi kolhoosid ei saanud kantada kohalike põimaluse kalika tootmise suurendamiseks, eriti pekonõude kasvatamiseks, kuna need ~~koostati~~ kasvatama rasvavõtte.

Uue tingimustes annab aga häid tulemusi pekonõude kasvatuse. Sellene on eelnevalt meie talupidajate pikaajalised kogemused vastava siidabaasi organisatsioonide, ja ka loodatud vastav nõude tõug.

Eesti NSV kasvatuse eluliseks jooneks on rohke kalikasvõtte kasvatamine, millega hoitakse kokku turavilja ja põisvõtte ning vähendatakse kalika omahinda.

Kuna kasvatuse plaan tõltub suurel määral püüanaja saaduste ülejääkidest, siis on kasvatuse arengud meie kolhoosides, kus saadakse kõrgemid püüatoodangud. Kolhoosid, kus kasvatuse on põhiliselt mõeldud alliansis on Rapla rajooni "Teie Kommunistid" kolhoos, Tõrva rajooni "Teie Kommunistid" "Võidule" kolhoos, Koos rajooni "Edele" kolhoos ja Tartu rajooni "Tulevik" kolhoos.

Parimane kolhoosikas kasvavatuks alal on Rapla rajooni „Uue Elu“ kolhoos. 1951. a saadi kolhoosis niivipinna iga 100 ha kohta keskmiselt 30 tontreid valika, 1954. a. aga juba 51,5 tontreid¹.

Edusammud kolhoosikas kasvavatuks arengus on õigesti organiseeritud söödabaasi tulemusena. Sigaadele antakse niilaldaselt kartuleid ja sööda-teravilja. Talvel antakse sööda juunikaid ning heina-vaikku lubjainist ja ristikut. Sillaga loetakse kokku kuni 30% jämsööda. Kolhoosis saavutatakse kõrge piimatoodang võimaldab anda sigadele niilaldaselt lõssi, mille tõttu sead kasvavad kiusti. 1953. a. ehitati kolhoosis spetsiaalset rüüti kohani sigala ja selle juurde söödaköök sissevõetud torude mehaniseeritud ettevalmistamiseks.

Kasvatatavate - talitajate töötavad kolhoosis inimesed, kes on lõpetanud kolmeaastase agrotehnilise kursuse. Nad võin on võimalikud lahendada söötmisega seotud küsimusi, samuti ravitama arstimeid loomade haigestumise korral. Kolhoosi parim kasvataja H. Bristel sai igalt niivõrralt emiselt 1954. a keskmiselt 29 porsast. Saalitaja M. Päina hooli all oleva 50 na ööpäevane juurde kasv oli 557 grammi².

1953. aastal moodustas sissetuleu kasvatuselt

1. Andmed väituse kandididelt

vt 2. Tõlmeboonuse, lk. 14.

44,4% kogu kolhoosi rahalist sissetulekut, ehk 772 tuhat rubla¹, mis ühtas isegi piimaraia-
naruvaluult saadava sissetuleku.

Rapla rajooni "Tees Kommunismile" kolhoos-
is oli 1949. a. 23 siga, neist 9 emist, 1950. a lõpus
saadi neilt 72 põrsast², Suga ulatus kolhoos-
nakan 100 puuni, aga 1954. a. juba 460-m²

1954. a. saadi kolhoosis külvipiina iga 100 ha
kohta 38 trentreit kalika. Sama külvipiina ühe
kohta on kolhoosil 56 siga.

Kolhoosi peamine saalalitaja C. Läänemets sai 1954. a.
igalt tamale kinnistatud 10-lt emilt, 3277 põrsast,
mis on nabanäigi peamine saamatus k. alal, 1954. aasta
4 kuu jooksul sündinud 416 põrsast jäid koin elame,³
Sellised kõrgeid näitajad saadakse koolsa töö ja
õige hooldamisega hõlde ust.

Kose rajooni "Edm" kolhoos sai igalt 100-lt
külvipiina hektarilt keskmiselt 45 trentreit kalika,
kusjuures sama hektari arvu kohta tuli 85 siga.

Kolhoosis tehakse suurt tööd ka hõlde tõu pa-
randamisel alal, ristades üht. kontkõvalist
siga suurt valget tõugu üsti kaga.

Külmade aegade jooksul on Tartu rajooni
"Tulviku" kolhoosis kujunenud üheks tähtsamaks
töötisnaruks pekonurgade parvatamine.

¹ Kalkoz "Uye - 3 My", lk. 25.

² Kalkoz "Tees Kommunismile", lk. 12

³ Sama s, lk. 30.

Kolhoosi kogemused näitavad, et peensooliga
nuumliin vastab kõige paremini meie põhisöötade-
haljasmassi, kartuli, silo ja leinajahu-baasile, teiti-
otstarbenaalt saab siin ära kasutada noorsigade
arengus ja kasvus vastsal suurepöödi. Kuumide
pundur on suurel määral raski kasvatamisel
surgesti. Lahendatakse lihtsa ja odava sumlaegri
ehitamise teel.

Peensooli nuumliin tuleb ka kõige odavam, sest
1 kg eluskaalu juurde kasvaks kulutatavaks keskmis-
elt 4,5-5 söötühikut, poolrasva- ja ravanuumali
aga 6-7 söötühikut.

1950. a oli „Tuleviku“ kolhoosis sisutulu kasvat-
tusest 58 200 rubl, mis moodustas 11,4% kolhoosi üld-
tuludest, 1954. a sildi aga vastavad arvud 409 000
rubl ehk 23%. Sealika toodanguga iga 100 ha põllen-
maa kohta töötis samal ajal 5,9-kt - 28,1 tsentnerini.¹

Ettepool toodust selgub, et meie kolhoos-
idel on suure võimalusi sealika tootmises.
Meie kolhoosid ei ole aga need võimalused ja ressur-
santid, sest 1955. aastal ei täidetud sealika
tootmise plaani. Plaani täitmata jätmise põhjus
siris selles, et kolhoosid müüsid arvulised põrsad
maha, kuhu arvel, et valdada ja vanda spetsi-
aalne müüdafondid suures peensooliga nuumamises.

¹ 1. „Edasi“, nr. 71. 10. 04. 1955.

Et tähta jaanariplenumil püstitatud ülesannet, s. o. koola iga 100 hektari põllumaa kohta vähemalt 35 hektarit kaliba, tuleb kolhoosidele pöörata tõsist tähelepanu rakendamisele. Ühe vabariigi on kolhoosid, kes on selle normi juba ületanud. See näitab, et ülesanne on ka teistele kolhoosidele jõukohane. 1955. a saadi Lõuna rajooni "Majana", Põltsama rajooni "Metsurini" nimelises ja mitmes teises kolhoosis 40 hektarit kaliba, Rapla rajooni "Uue Ede" kolhoosis 53,5 hektarit ja Kose rajooni "Ede" kolhoosis 61,9 hektarit kaliba iga 100 ha põllumaa kohta.¹

See võimaldab müüa riigile ja kolhooskaubanduse korras elanikkonnale kümneid tonne kaliba ühe plaani ja kindlustada sadu tuhanded rubelad täiendavat tulu.

N. S. Kruščiov ütles NSKP Keskkomitee jaanariplenumil, et: "Seakasvatuse võib olla ja peab olema kõrgi rentaablunga majapidamiskann. Vene sõna ütleb põhjendatult, et siia on kaluprija tootkays. Iida koimurapi võib omada iga kolhoos ja suurendada kolhoos jõukust."

1. Rahva Hääl, nr. 84. 11.01.1956.

2. N. S. Kruščiov, Loomakasvatuse arenduse teotmise suurendamiseks, ühe vabariigi NSKP KK plenumil 31. jaan. 1955. nr. 14.

C) Lamba- ja hobusekasvatatus.

Nend on loomakasvatuse hald, mida meie kolhooside spetsialistide poolt viimasel ajal on alahindama hakanud. Selline seisukoht ei ole aga sugugi õigustatud.

Paljude kolhoosides väidetakse, et lambakasvatuse ei ole kasulise eesti NSV tingimustes. Püütakse otsustavalt keelata kas lambaste kasvatamist üldse loobuda, või tuua riik unes peenvilla lamba tõid. Siinjures unustatakse, et enamik peenvilla lamaste tõuge ei pea vastu meie sademeti rõhule külmale.

Mui tingimustes tuleb kasvatada ja aretada lihaviljalambaid, kes annavad nii villa kui ka kõrgväärtuslikku liha, selliste hulka kuuluvad meie tumeda- ja valgepealised lambad. Korrakim söötmi- ja pidamisitingimustes jures on need söimelised andma aastas 3-4 kg poolpenti villa ja kaaluma juba aastanna 30-40 kg.

Tunus kas vabariigi kolhoosides areneb lambakasvatuse edusalt ja annab rahuldavat sissetulust. Nü on Vändra vallas T.D. Lõsseno-nimelise kolhoosis saadud igalt 230-kt lambalt keskmiselt 4 kg villa ning igalt utelt 1 talle.¹

Kõse rajaoni Lannistini-nimelises kolhoosis sai lambakarajaja A. Talbro 1954. a igalt 93-elt lam-
balt keskmiselt 4,94 kg villa aastas ja igalt 52-elt
utelt keskmiselt 1,5 balli¹

Eläinmishäädikite tulemusteni lambakasvat-
tuse alal on jõutud ka Tapa rajaoni "Kaardi-
välax", Rapla rajaoni "Bolshevik", Rannu
rajaoni Stalini-nimelises, Pärva rajaoni "Pu-
nan käki" ja paljudes teistes kolhoosides. Nende
kolhooside kogemused näitavad, et 100-200 juu-
line lambafarm kasvab ennast ühe rahuldavelt.

Üldiselt lambakasvatuse olusord miin kolhoos-
sides ei oleud niisulal viisaastane nangeltn
rahuldus. Punduliku hooldituse ja halbade
pidamistingimuste tõttu oli villatoodang äär-
miselt madal. Näitena saadi 1954. a. Antsla ja
Tõiva rajaoni kolhoosides 1-1,1 kg villa lambe
aasta.²

Praktika näitab, et siitmis tingimuste parende-
misega on võimalik lambakasvatuse tasevust tõsta
2-3 korda. Reservid sellens on kõikidel kolhoosidel
olemas. Siinjurus ei peaks kolhoosid mõtlema
ainult lambakasvatuse tasevusele, vaid ka vaba-
riigi vajadusteh lambakasvatuse saaduste osas.

¹ "Rahva Hääl", nr. 288. P. 12. 1955.

² Samas.

Hobuse kasvatus on munditud tulutoovana harras ainult mõnedes sisekutes kolhoosides. Näitena võib tuua Vëljandi rajooni „Bolshevik“ kolhoosi, kus on rajatud uskujuline hobuste tõufarm. Kolhoos saavutas hinnati 1955. a. põllumajandusnäitusel 3 järgu diplomiga.

Paljudes kolhoosides, kus looditakse ainult traktorijaamade abile, on kaenatud hobujõudu pöörama mitte vajalikuks. Kogemused näitavad, et üürimisi edenevad põllutööd seal, kus traktorid kõrval rakendatakse oskuslikult hobusid. Hobuste laialdane kasutamine võimaldab tunduvalt suurendada põllutööde käiku, paremini koordineerida traktori ja põllundusbrigaadide tööd, vältida suuri vahetuid maa ettevalmistamist ja seemendamist vahel. Meil valitakse peaaegu sadu meetri rivas rügis, lumine talv, samuti mehhaniseerimise tööde nimistel, künnelisel kõrgel järsanutiga ning lehtide kraavide võrguga tühjendatud maaalodele see rõõm paneb suuri ühseid hobusteh.

Arvestades hobuse kasutuse suurt paendlinust meie põllumajanduses, jääb hobuse värsitudlikuks abijõuks põllutööde läbiviimisel nasina-tractorijaamade tehnikaga.

d) Kodulinnumkasvatus.

Kasvabariigi kolhoosides on teiste tootmisalaude kõrgel arenenud ka kodulinnumkasvatus, millest eriti kannakasvatus, mis annab küllaltki suure produkti mõnede kolhooside rahalistest sissetulekust.

Eriti arenenud kannakasvatus on Kose rajooni "Sotsialismi Tee" kolhoosis ja Rapla rajooni "Luu" kolhoosis, kes oma kõrgelt saavutustega on alal olnud üldinimestest Põllumajanduskoostööst osavõtjad. Arenenud kannakasvatus on ka Hiiumaa rajooni "Nõitluse" kolhoosis (igalt kanalt ca 122 muna aastal)¹, Harju rajooni "Tulevik" kolhoosis (igalt kanalt ca 135 muna)² ja Rakvere rajooni "Sõalini" nimeline kolhoos (ca 143 muna aastal)³

Kose rajooni "Sotsialismi Tee" kolhoosis pööratakse kannakasvatusele suurt tähelepanu alates ninaastaku esimestest aastatest. 1957-58. a. ehitati kolhoosis 3 suurt kontrallpesadega kanalit 500 ja 200 kana jaoks. Kanalad on elektrifitseeritud, mis on kanade kõrge produktiivsuse saavutamise üksus tingimus. Kanade eest

1. "Sots. Põllumajandus" n. 6, 1954, lk. 17

2. "Kõrvald Gopman - Nõitluse kolhoosiga, Tõlvik" n. 10

3. "Sots. Põllumajandus" n. 8, 1954, lk. 12.

hoolitatakse kindla päevakorra alusel, kus on ette nähtud kindlad söödaliigid ja ratsioonid. Nagu näitavad Sotsialismi Te¹ kolhoosi kogemused, on kanade tootmise juures vähimgi kindlast päevakorrast kõrvalekaldumise tagajärjeks tunduvalt vähenenud munemise hooaeg. Oluline tähtsusega on ka kanadele antava toidu mitmekesisus. Toit peaks olema valge- ja vitamiinirikas.

Erinõuulise hoolitsuse tulemusel on kolhoosis kanade produktiivsus järgist tõusnud. 1953. a sai kanatalilaja N. Muttmann igalt 260-elt kanalt keskmiselt 199 muna, 1954. a aga 203 muna. Kolhoosis oli 1954. a iga 100 ha niivõrd suure kotta 178 kana ja saadi 9000 muna.¹

Kolhoosi aastane muna tootang on tõusnud 62 tuhandelt 1951. a 161,5 tuhandele 1954. aastal 1954. a saadi 182 tuhat rubla kolhoosi rahalistest sissetulekutest (1221369 rubla) kanafarmist.²

Rapla vallas, "Uue Elu" kolhoosis kasvatakse nii kannu kui ka kanasid ja parta. 1953. a saadi igalt kanalt keskmiselt 117,7 muna. Kolhoosi parim kanakasvataja A. Saue sai oma farmi kanadelt aastas keskmiselt 153 muna. 97500 rubla kolhoosi sissetulekutest saadi kodu- linnufarmist.³

¹ Труды колхоза, лн. 33.

² Колхоз "Совнархозу III кв", лн. 23

³ Колхоз "Уче 7 кв", лн. 38.

2. Kolhooside võitlus võrgu saamide eest põllumajanduses.

Põllumajanduse tähtsamaks ülesandeks on kõigi kultuuride saamide edasine suurendamine. Loomakasvatuse saad koostalt suurendamiseks siis, kui põllumajanduslike viljakus on kõrge ja kindlustab vajaliku söödateravilja, kartuli, söödajuurvilja ja pildkuina koguse. Sellepärast on põllumajanduslike suuremate saamide kindlustamine loomakasvatuse eest peatava võitluse lahutamatuks osaks.

Järgnevalt vaatlusele tuleb minn kolhooside saamutusi tähtsamates põllumajanduskandides.

a) Teravilja ja tehniliste kultuuride tootmise suurendamine.

Kolhooside ühismajapidamises suurel juhtiv osa teravilja majandusel. Teravilja kultuuride all on nähtavasti kolhoosidel ümber 75-80% kogu külvipinnast, kusjuures aastalaadalt suureneb söödakultuuride proportsioon. 1954. a. oli söödaviljade all 321 tuhat hektarit maad,

s.o 25% rohkem kui 1950. aastal.¹ See tähendab, et järgist tugevneb söödabaas. Nagu espool nägime, saamutatakse nõrgid näitajaid loomakarvatus alal nendes kolhoosides, kus on loodud tugev söödabaas.

Nabariigi kolhooside põhiliselt ülesandeks traviilja karvatus osas oli saagi tõstmise vähemalt 14 tükki hektari kohta viisaastane lõpuni.

Traviiljakarvatamine alal ei ole nabariigi kolhoosid saamutanud niigi suuri saane. 1952-1953. a oli traviilja saak üldi madal, mis oli tingitud ebasoodsatest ilmastiku tingimustest saagihoritamise perioodil. Väimastel viisaastam aastatel on see ületanud kolva pinnas väärtamine ja saagikadudega. Kõrvõrd aluline on kolhoosidid võidude saagi kadudega, olgu loodud järgmine nõide.

1954. a saadi Tartu rajooni "jüriöö" kolhoosis õigel ajal koristatud põldudest keskmiselt 18-19 tükki hektari kohta, sügisel hiljapealt koristada jäänud põldudest aga 2-11 tükki hektari kohta. Kõrvõrd aluline koristustööde hilinemisest tingitud saagikad 60 tonnini.²

Ühine tähtsamaks tingimuseks põldude viljamine. Nende tõstmisel on maa õige väärtamine.

Suuri ja püürvaid saane võib saada ainult hästi hoitud ja õigesti väetatud põldudest.

¹ Arvanded väitum standseleht
² Edas, nr. 59, 25.03.1955.

Üsindline majandite kogemused näitavad, et
 meie vabariigi muldadele on käiesti raske saa-
 da suurtelt pindaladelt keskmiselt 20-25 tont-
 neid teravilja hektarilt. Nõu rajooni Stalini-
 nim. kolhoos sai 45. hektariliselt pindalalt
 25 tontneid Stalini igalt hektarilt, Mõnaso-
 hooos sai 36 tontneid keskmiselt hektarilt, Rõpina
 rajooni Viiktor Lingiapa nim. kolhoos sa. Nõso-
 gi brigadis saadi keskmiselt 25 tont rüüsi, 23 tont
 rana ja 26 tont otra hektarilt.¹

Kõrdes majandites on kaotatud väga liht-
 said ja otstarbekaid võtteid saanide kindlustamises
 Põldudele antakse orgaanilisi ja mineraalväetiste
 segu enne mulla külvilist kaunist, viiakse lä-
 bi happeliste muldade lupjamist ja lehmuldadele
 külvatakse põlvkivi turba. Kõigest moodust
 on edusalt kaotatud Rõpina rajooni Stalini
 nimelise kolhoosi, mille tulemuseks ongi kõr-
 ged teravilja saagid.

Põhimõtteks teguakse kõrgete saanide saamine
 on orgaaniliste väetiste küllaldane kasutamine.
 Meie tingimustes ei anna anorgaanilised väetised
 head efekti ilma orgaaniliste ainetiteta, mitte
 laudasõnnikuta. Laudasõnnikut saavad

¹ "Rahva Hääl" n. 106, 16. 08. 1953.

mine jätitud vähesel määral, mis on tingitud allapanu rappusest.

Allapanu vähesus tõttu ulatub sönnikutoo-
dang enamikus kolhoosides ühe loomühiku kohta
vaesalt 3-5 tonnini aastas. Samal ajal ulatub see
10-12 tonnini nendes kolhoosides, kus on nähtud
vajalin kulu allapanu. Loodast, mis mahutab
100 lehma saab ca 500-600 tonni sönnikut rohuna,
millega saab väetada 20 hektari põldu.

Süü järeldub, et saavitud tõstmise ussu peitub
müü kolhoosides.

On olemas ka ellikid kolhoose, kus olemasolevat
sönnikut ei peeta jätudule. Nii on Tartu rajooni
Lenini-nimelise kolhoosi lantade ümbruse kogum.
nud mitmeaastane sönniku-määr. Ka I brigaadi-
kall on sönnikut täis ning kolhoosinud väigved,
et kallimeis "otsivad" uut heonet kulu kolhoos
üle viia!

Kü sügustus kolhoosides on juhatas unusta-
nud, et ta on tõelises ühismajandi tööde suunajana
ja kolhoosnikute mobiliseerijana ühise eesmärgi-
rõigis põllumajandussaaduste toodangu järsu tõst-
mine ja ühismajandi järkude suurendamine-est.
Eesindlikud kolhoosid on hakanud turvast

ülestöötama. Teiti hästi sobib allapanuks meie kõrg-
 rabatuntas, kuna ka on pehme, soe ja imel hästi un-
 dase riista. Turba ülestöötamisel saavad suuresti
 kaasa aidada maadna-trantouijaamad.

Kaaspala rajooni J. Lauvistrani- ja K. Martimil-
 liks kolhoosis nimelise turbaraba põld üles tran-
 toui abil uudismaa adraga, mis tundubalt uugen-
 dab inimeööd. Päevast mõnupäevast muuamist löi-
 galasse künnimisel löikudens karalises kones?

Kolhooside kogumund näitavad, et orgaanilisi
 ja väetised on ja jäävad meie tingimustes arenda-
 matudens. Teiti otstarbekaks on need kasutada koos
 mineraalväetistega.

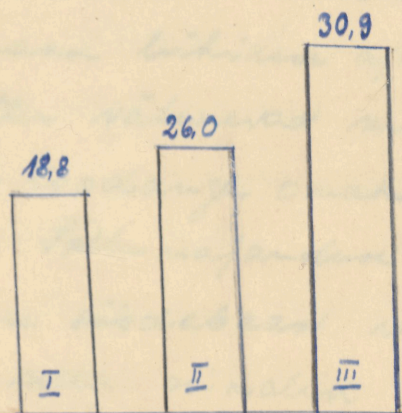

Diagramm 1

väetamise variandid:

I - väetamata

II - mineraalväetised

III - orgaanilisi ja mineraal-
 väetiste segu.

Diagramm näitab orgaanilisi ja mineraal-
 väetiste segu efektiivsust Rapla rajooni "Belisium" kol-
 hoosis korraldatud katses 1954.a. Arvud näitavad
 odra tuasaku tumbesites.¹

Maaviljeluse pidava tõusu saavutamiseks on väga suur tähtsus maaparandus tööle. Eiti kiiresti on võimalik sel teel suurendada söödade tootmist.

Karju rajooni „Rahva Võidu“ kolhoosis on niinagu kolme aasta jooksul kuni renkitud ja karitud üle 190 ha. uudismaad. Uudismaalt sai kolhoos hektari kohta ligi 40 tontnerit heina endis 7-8 tontneri asemel, 500-600 tontnerit söödajuurvilja ja 150 tontnerit kartulit.¹

Loksa rajooni Stalini-nim. kolhoos teostas ühes 1951-1952. a. 171. ha ulatuses uudisküüdi. Uudismaalt koguti kuni 60 tontnerit heina hektarilt.

Sellest järeldub, et maaparandustöödele kulutatud summad kannavad end kiiresti. Kolhoosides aegade lühikes ajajooksul söödabaas, mille tõttu vähenesid kulutused ostusöödaku ja väetiste tootmise omakind.

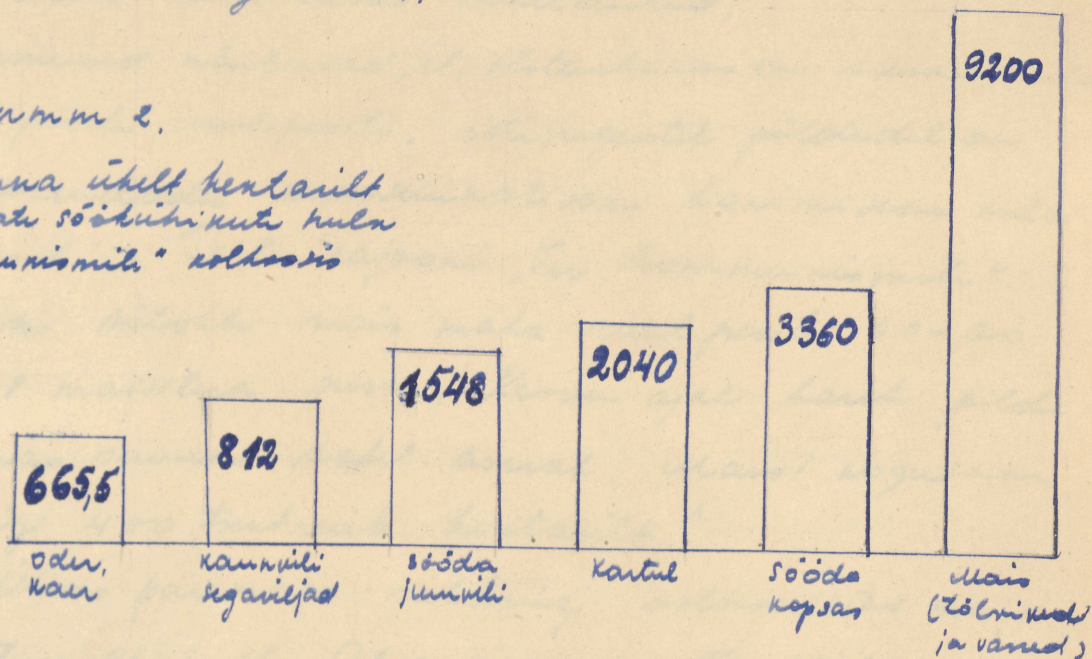
Põllumajanduse parilikumans ühisandeks on niinagu söödabaasi rajamine. Kõige lühema ajaga on seda võimalik teha maisi kasvatamise teel. Ühes hektar maisi põldu võib niii tingimustes arendada üle 10 hektari naura või otra, ligi viis hektarit juurvilja, 3 hektarit kartulit ja üle naku hektari sööda kapsast.

¹ H. Uurim, Jagamata fond ja selle kasutamine kolhoosides, lk. 24.

Võrdluskas tootmise Rapla rajooni "Te Kommuinimili" kolhoosi 1954. a. saagimused.¹

Diagramm 2.

Kilvipinna ühelt hektarilt saadavate söökühtimete kulu "Te Kommuinimili" kolhoosis

Kultuurid järgneb, et maiskilvipinnada tuleb kolhoosidel laiendada vähesaagkusega teraviljalul-tunni arvel nagu kaer, oad, punine j. b.

Maisi kannasid meie kolhoosid kasvatama ralles 1954. aastal. Kuid, nagu märgiti NKKP keskkonit¹⁹⁵⁴ jaanuariplooni otsuses, jäeti see täiesti innooleu teile.² Kolhoosid ei suutnud maisi kasvatamist käe tõhdenuga. Kõik olid paljudes Tõrva, Suurejaani, Rõpina j. b. rajoonides kolhoosides lastud maisipõllud käielikult lastud umbrehtuda. Selline maisi kasvatamine ei loonud loomulikult mür- git tulu ühismajapidamiseks.

Mais on kasvatusmüsti nõudlin kultuur.

¹ A, "Rahva Hääl" nr. 101, 29.04.1955.

² NKKP SK plooni mil 31. jaan. 1954. a. vastu võetud otsus, lru/21.

Hea hooldamine puhul annab mais suure saagi, mis ületab kõik teised kultuurid.

Kogemused näitavad, et otstarbekas on seemendada maisi põlde rümpesiti. Küsimustel põldudel on hea rakendada rahvusvahelises harimises kultuuritööd. Tartu rajooni "Te kommunismile" kolhoosi külvali mais maha rümpesiti 60x60 cm 6-8 maistruua pesas. Kõrva ajal hariti põldu mõlemas suunas kord korral. Maisi kogusaen oli ligi 400 tontreid hektarilt¹.

Üheks paremaks näidiseks kolhoosides maisi kasvatamiseks alal oli Abja rajooni "Karksi" kolhoos, kus 1954. a. saadi 6,5 hektarilt maaalalt ~~saadi~~ 410 tontreid maisi igalt hektarilt². "Karksi" kolhoosi saavutused näitavad, et hea hooldamine juba ka teinud näidiseks kolhoosid. Tövilija tootmise järsu suurendamine ühesaame tulevikupõlvilt lahkendada maisi külviplana laiendamisega.

Väga paljud kolhoosid ei suhtunud maisi kasvatamisse veel küllaldese hoo ja tähelepanuga just sellised kolhoosid peavad õppima maisikasvatuse usinellaste kogemustest ja uskujest. Teaduslike töökajate nõu on anda oma panus usinellise kogemuste levitamiseks.

1. "Edasi" nr. 23, 10. 08. 1956

2. Näituse lendide andmed

Tehniliste kultuuride osas on meie vabariigis suurend linakasvatust. Õige agrotehnika ja kõrge mehhaniseerimise kase kll kultuuri viljelamiseks on suurend linakasvatuse rea kolhooside olulises sisetuluse allikas. 1954. a oli vabariigis lina vilvatud 6,3 tuhande hektaril.¹

Parimane kolhoosiks sel alal on Võru rajooni Auadeemia Viljandi-nimeline kolhoos. 1954. aastal saadi kolhoosis 25 hektarilise lina põllult 6 hektarit linakiudu ja 5,5 hektarit lina seemet hektari kohta. Dina realiseerimisel saadi üldse 400000 rubla, nuga, igalt lina kilvi hektarilt 15000 rubla. Lisaks sellele oli kolhoosil võimekus osta soodustatud hindadega sünnul, nisu ja õhukoos.²

Aasta-aastalt on suurendatud linavilvi, pinda ka Tõva ja Pärva rajooni kolhoosides, mille tulemusel on suurenenud kolhooside miina kolhoosinõu sisetulused. Võru rajooni Tiironi-nimelises kolhoosis anti linakasvatuse alal töökavatu kolhoosinõu lisatulu igalt väljatöötatud normipäeva eest 18,64 rubla, 3,41 kg nisu ja 117 gr sünnul. Pärva rajooni Steliini-nimelises kolhoosis andis linakasvatuse kuludatud normipäev kolhoosile 105 rub. sisetulust.³

¹ 1. Tõimekogumelt, lk. 39.

² 2. Rahva Hääl. m. 1952, 5. 07. 1955.

³ 3. Samas.

Fantid sõneldavad sellest, misviisi kaanlin on kol-
 hooside tegeleda linakaravatuaga. Kõda seisab
 aga selle, et linakaravatuaga tegelevad kolhoosid
 kipuvad hoolituse jätkma teised põllumajandus-
 kanded. Nagu juba eelnevalt nägime, on Põlva
 ja Toiva vabaomi kolhoosides kõige mehaanika-
 muudatuse kaudu loomakarvatus. Siin pole
 võitnud abinõusid kasitusele jõuda baas loo-
 miks ja selle tõttu on loomade produktiivsus
 väga väike. Kolhooside juhatused, sattudes
 vaimestusse linakaravatu tulukusest, unust-
 avad ühismajapidamise mitmekülge väljaren-
 damise eesmärgi.

b) Löögisvilja- ja kartulikasvatuse.

Löögisvilja- ja kartuli- kasvatusele on määratud suur tähtsus meie vabariigi elanikkonna, tootlus-
tamise parandamiseks, tööstusele toorainebaasi
loomisele ja loomakasvatuse arendamiseks.

Meil on olemas väga head tingimused nende
nagu tähtsa harrastamiseks.

Nüüdse ninaastaku jooksul on peajad
vabariigi kolhoosid püüanud tõstet tähelepanu
kartuli- ja löögisvilja tootmise suurendamiseks.
Tähtis osa etendavad klls aastas septembri-
plekkummi otsused. Alates 1953. a. tõsteti riigile
müüdava kartuli ja löögisvilja hindu. Saovi-
kati anda kolhoosnikutele avantsina kuni 25%
vahas, mis laekub nende realiseerimisest. Samuti
alandati kolhoosidele kartuli, kapsa, sibula,
kurgid, porgandi, söögipeedi ja tomati seni
kehtivaid müüginorme.

Pärimata saavutustena kartulikasvatuse
alal on jõudnud Pilsama rajooni „Avangardi“ ja
Aleja rajooni „Karkus“ kolhoos. Avangardi kol-
hoosis saadi 1954. a. 18 hektarilikt kartulipil-
lult kummitikt 240 hektarikt kartulid hektarikt
ja „Karkus“ kolhoosis 20 hektarilikt kartuli-

põllult 238 hektarit heitani rohta.¹ Need saagid ühtlased ligi 2 korda 1954. aastaks planeeritud kartuli saagi.

Sellised saad on võimalin saada ka teistel kolhoosidel õige tööorganiseerimisega. Tähtsaks ülesandeks on hoidlastiõde mehaniseerimise laialdane juurutamine ja esirindline agrotehniliste võtte rakendamine.

Kuna kartul vajab tugevat muldamiist ja umbrohku hävitamist, on olemas stobaruks kartuli matapanen meelpesti. Kartulisaa on keskmiselt 30 hektarist suurem võrreldes saagide reservatund kartulite saagiga.

Iga aastaga on suurenenud kolhoosides kõõgiviljakultuuride pindala ja on arenenud resursside majandus. Kõõgiviljade üldpindala suurenes 1954. aastaks võrreldes 1950. aastaga 2 tuhande hektari võrra. Lavaruumide arv tõusis ühe aja jaoks 9 tuhandelt 40 tuhandele. Soojendatava ruumikala pindala 1,1 tuhandelt m²-lt 21 tuhande m²-ni².

Esirindlikumaks kolhoosiks, eiti varase kõõgivilja osas, on Rapla rajooni „Vambola“ kolhoos.

1954. a. kasvatai kõõgivilja enam kui 14 hektarilike maaalal 1951. a 7 hektari aamel.

¹ Andmed väitlen kendidelt.

² Sama.

Suurel ajal töötati saagid rahukoostises. ~~See~~
 kõõviljakaasvatusest saadi 1951 a. 64 tuhat rubla,
 1953. a 194 tuhat --
 1954. a 248 tuhat rubla.¹

Tallinna linnakonna vanustamisel värske kõõviljaga on juba aastaid püüdnud istuda Harju rajooni Kalmiini-nimel. kolhoos. 1953. a saadi kavandustunnidest 15 tuhat rubla. 1954. a juuni lõpus saadi juba üle 40 tuhande rubla, mida peamiselt kavades kasvatatud nurkidest.²

Tuleb rõhutada, et kõõviljakaasvatus peab jääma ühtlasi linnalähedaste kolhooside suureks tootjaks allikaks.

1954. a. veebruar-märtsipäevade otsustes töötati üles kantamatult siisvate maade laiendamise küsimust üles kaardimise, mille vabariigi pannud ulpretoodud ülesande lahendamiseks suuri võimeid soovitud. Kui ulatub Tallinna ümbruse kolhooside kaimakasvatuseks mõeldud soode pindala keskmiselt 360 ha kolhoos kohta, samuti on need laialt pilveskivi rajoonides. Mitmed kolhoosid on kahtlusest neil aladel kõõvilja kasvatusega. Jätki rajooni "juuni Võidu" kolhoosis saadi 350 ts porgandit ja 420 ts kaalikaid ha-lt. Harju rajooni Mõisumäe nimel. kolhoos sai 500 tsentneid kaalikaid ja 600 tsentneid peapapsast ha-lt.³

¹ Sots. Põllumajandus, nr. 8, 1955, lk. 18.
² "Rahva Hääl", nr. 163, 10. 08. 1954.
³ "Sots. Põllumajandus" nr. 4, 1954, lk. 8.

Foodud andmed õigustavad kõõgivilja kasvata-
mist turbamuldadel ja teistes raskesoludes.

c) Aiandus ja mesindus.

Külaaastamu viimastel aastatel on raba-
riigi raskesolud rajanud punniviljakaardu suhteli-
selt suurtel pindaladel. Üks esindlikumaid
rajoone xl alal on Orisaare, kus pindade all
on üle 60 ha¹. Samuti on edussammel xl alal
tehtud ka Harju, Viljandi, Valga, Elva jt. ra-
jooni raskesolud. Keskmiselt tuleb raskesolukohta
10 ha suurem viljapuuad.

Kuna aiad on alles noored, ei saada neist
 veel niigi suurt tulu. Esimestel aastatel ei ka-
suta viljapund noor aiad pindala, seepärast
raskesolud on jäänud otsustavalt kasvata
viljapundi iidade vahel nn. „vabrikultuuru”.
Linnalähedastes majandites on hakatud pun-
niviljakaardu kasvatama kõõgivilja või maasika
külvikordis, loomakasvatuse suundadega
majandites aga söödajuurvilja, kartulit ja
vähikaeva aiatise.

Enimad kogemused näitavad, et aiad ei saa-
vad raskesolud tuluüks suuri sissetulekuid.

Ühena tuleb arvestada majapidamise harras, millele väikesed kolhoosid kätelepanu pöörasid, on mesilasperede pidamine. Ühelt mesilase pereelt võib saada keskmiselt 30-50 kg mett aastas. Kui arvestada süa veel lisatulu, mida toovad mesilased sianduslike ja põllukultuuride tolmeldamiseks, on tub mesilaste pidamine otse vajalikuks.

Tehes mõningaid järeldusi võiks märkida, et suurema sisetuliku saavad kolhoosid loomakasvatusest, seda peamiselt piimakarjalt, sarakasvatusest ja kanakasvatusest. Tõlposel nägime, et kolhoosides, kus on saavutatud kõrged näitajad loomakasvatuse alal on saavutatud võrdlemisi kõrged näitajad ka söödakultuuride kasvatamise alal. Vabariigi enamikus kolhoosides, peale söödabaaaside loomise pöördumise küllaldast kätelepanu ja seda just lõuna- Eesti kolhoosides, kus ühismajandite arendamine toimub ikka veel teatud määral ühemülgsest - selle tõttu polegi loomakasvatuse kan veel niigi hea järgil.

12,3 esindlikust kolhoosist ainult kolmes, nimelt "Raplaja rajooni" "Uue Elu", Paidu rajooni "Stalinlinn Te" ja Jüri rajooni "Edas" kolhoosis on seni olnud loomakasvatuseks, s.o piima, kalite,

ja kannamunade tootmine. Nendest 16 kolhoosist on kahe tootmise kampa, sõin ülejäänud on esindlased vaid ühe tootlangu lähedal.

Et saavutada söigi põllumajandussaaduste järsk tõus, on taanis asuda ühismaajapidamiste mitmekülgele arendamisele. Nagu näitavad Kaija reפורי „Tulvikku“ kolhoosi kogemused, võib maajapidamiste mitmekülget arendamist alata kõrvalkaudsetest. Kolhoosis alati järgmiselt: kana- kasvatatus, siidandus, kannavatus ja viiskasvatatus. Viiskasvatatus kui pikimise tootmistam jäeti siimaksis kllipärast, et söödabaari loomine võtab vähemalt 2-3 aastat. Seemne tulmused näitavad, et klline tee osutub täiesti otstarbekorral, kus sööbade tootmine on madalal tasemel.

3. Masina. traktorijaamade osatähtsusest põllumajanduse tõusu saavutamisel.

Tähtsat osa vabariigi põllumajanduse edasise tõusu saavutamisel etendavad masina- traktorijaamad, nad on kommunistliku partii ja valituse tugispunkti-desse põllumajanduse mehaniseerimisel ja kolhoositalu- rahva kasvataimisel.

Suurbähepann traktorijaamade võrgu väljakujunemise ja nende vanustamise raskete tehnikaga Eesti NSV-s on talu partii XIX kongressi direktiivides. Nõustavalt selles loodi vabariigis 63 masina-traktorijaama ja 8 masina-meha- nisi onijaama. 1953. aasta 1. jaanuariks oli traktorijaamade traktoripargis 5396 traktorit ja 271 kombaini. 1954. a. teostatud viljapuu kolhoosides nende abiga 100% - lise, suviviljades küll 58% - lise, traviilja koristamises 51% - lise ja H lumimistööd 55% - lise.

Uuendatavate masinade saadi suurel hulgal moodsaid vahelt-karimistruktoreid, is- liksuud kombaine, traktor- teha niidema- sinaid, linakombaine ja linakitkumismasinaid,

* Andmed näituse standardidelt.

liikuvaid viljainivatusagugaati ning mitmeüksusid seadelditi karkajavõimide mehhaniseerimiseks.

Marska-traktorijaamade osatähtsuse tõstmiseks loodi Eesti NSV-s 1951.a. poliitilised osakonnad, mis eksistentsid 1953. aastani. Nende ülesandeks oli kolhooside elu ja tegevuse juhtimine, kolhoosnikute suunamine kolhooside organisatsioonilise-majanduslikule hindlustamisele ning võimuse tehnika ratsionaalse kasutamisele.

Marska-traktorijaamade poliitiliste osakondade kogu töö eesmärgiks oli lõplikult parandada klassivaenlaste mõju maal, vastada kolhooside väikekodanlikele igardide ja vasmooduslikele valdumised. Nad olid seega kommunistliku partei poliitilise läbiviimise ja kasvatamise kolhoosnikuid sotsialismi vaimus.

Suure tähtsusega traktorijaamade töös oli väikeste kolhooside ühineamine suurtus majanditaks. Kolhooside arv vähenes 1949. aastast 1952. aastani rohkem kui kolmekordset, mis tunnendavalt kergendas kolhooside tegevuse juhtimist rajoonide parteiorganisatsioonide poolt ning võimaldas kasutada ajakohast tehnikat.

Kui 1949. aastal ühe marska-traktorijaama teenindas keskmiselt 74 kolhoos, siis 1953. a. tuli ühe marska-traktorijaama kohta 13-14 kolhoosid.

Marina - traktorijaama postitööandajate kolhooside arv suurenes võrreldes neil põlvkondadele suhteliselt suurenda iga kolhoosi majapidamisse ning koostöökultuuri täiendada oma osa totalistliku riigi tugipunktina.

Pärast ühikemist saavutamist vabariigi kolhoosid määratlemiseks edasi põllumajandusliku tootmise arendamiseks. Põllutööde mehaniseerimise protsess hakkas kiiresti tõusma, mis näitas seda suurt kasu, mida sai vabariigi talurahvas kolhoosides.

1950. aastast 1954. aastani suurenes põlvkonnade mehaniseerimise kogu peaaegu kolmekordseks, puhaskasvatuse mehaniseerimise kogu peaaegu 50% võrra, külmme mehaniseerimise kogu suurenes 11-12. kordseks, traktoriseerimine kolme- ja neljaga aga suurenes rohkem kui 34. kordseks.¹

1954. aasta septembriplenumi otsused lähtes lähtes kogu kolhooside traktorijaamade töö. Kui seni püüdis nende töö ainult põllumajanduse mehaniseerimisega, siis alates septembriplenumi otsustest hakkas traktorijaamade töö planeerimine, kolhooside agro-zaone tekkimine, kolhooside inspekteerimine, kesksel etapis täitmine, aasta-aruannete ja teiste

Marina - traktorijaamade põlvkondade arendamine

1. K. Matin, kolhoosikonnade arendamine, lk. 58.

on kõigi põllumajanduslike kultuuride viljakuse tõstmise, ühisloomade arvu suurendamine ja nende produktiivsuse tõstmise, põllumajanduse ja loomakasvatuse maabalisuse suurendamine nende teenedade oluliste kolhoosides. Nad peavad arendama palgi jõukulu nõudvate tööde mehhaniseerimist loomakasvatuse ning juurutamise tootmis- tegemise esinevaks praktika saavutamiseks.

Uuima küsimuse transpordijärgsed nende ühis- annete nõrgusid tõusevad, uude lühema ajaga saavutatavad kolhoosid põllumajanduslike toot- mis- töid.

Analüüsides sabariigi masina- transpordijä- gese töid, näeme et siin esimesed põhi need püüdnud mida märgiti NSKP KK septembri- ja 1954. a. veebruar- märtsi plenumil.

Paljud masina- transpordijärgsed ei täitnud lepingulisi nõustusi kolhooside suhtes. Töid ei tehtud õigeaegselt ega agrotehnikana nõuet kohaselt. Tähtsane teguriks tekib sel juhul nii kolhoosile kui ka riigile. Kolhooside kogemu- sed näitavad, et agrotehnilisi nõuete täpne täitmine sigimiseks, võimaldab saada põldu- delt kuni 50% enam saaki.

Üheks peamiseks põhjuseks oli kaadrite nõrkus. Transporditöid ei enamasti suuremat

väljaõpet saamata inimesed, kes tihti vahitavad töö kohta. Kvalifitseeritud mehanisaatorid sageli kaotavad madala töötahtluse ja suunduvad tööle linna- ja riigis. Kaadri poolt on puuduliku lisasaamusega edu transporditeenuste töös.

Päevast NSKP Keskkomitee plenumi otsuseid on tehtud suure tööalase kaadri loomiseks, samuti juhtiva kaadri tugevdamiseks. Praegu tuleb ligi 13400 alalist töölisi, ehk umbes 190-195% töölisi ja masina- ja transporditeenuste kohta. ¹ Diivertants, peainsenerid ja agronomid on niidud enamasti kõrgema erialadusega inimesed.

Suure tähtsusega on mehanisaatorite kaadri loomine. Kõrgem püüdnud transporditeenuste väljaõpetamine ainult juhtimise oskuse omandamisega. Kolme kuulisele kursusele õpiti üldised transporditeenuste teadmised, kuna riikliku juhtimise oskuse mehaanika ülevõtmiseks, kus sellised alad olid remondi-mehed, kes sõitsid ühest brigadist teise. Kui palju kasulikku aega läks kaadri sellele tööle, olgu teadud järgmine näide. Kõrgem püüdnud Olapais NSKP seitsemenda brigadi „Universaal“ transporditeenuste moodi moodi kinni. Brigadir teatas juhtimise oskuse kohta, et riikliku mootori ei tehtud ilma remondi-meeste juuresolekul kahe nädala võtta.

¹ A. S. Matin, kolhoosikonna võit Nõukogude Eestis, lk. 6.

Kulus ligemale 2 päeva kui saabusid parandajad koos mehaanikuga.¹ Kinet olus aga võimud nõivaldada traktorist ise kõige rohkem pooli päevaga.

Vastavalt septembriplenumi otsusele, loodi mehaanisaatori kaadri vägajõelamiseks põllumajanduse mehaniseerimise koolid, kus noored õppivad mitu eriala ja võivad töölada mitmetel masinatele ning teostada ka nende remonti. Selliseid kooli on meil olemas ühe Nabariigi 16.

Alates 1953.a. 1. oktoobrist kehtestati uus rahaline kassa maksamise süsteem traktoribrigaadi tööliskes, kuhu süsteemi põhiline märkus seisab selles, et töö arvustamine põllutööde perioodil toimub normipäesades tüvitöö järgi, vastavalt tüönormide kätimise. Täotam natummas oleneb saavidest, disans kllle masinate vahelist presmial kvaliteets töö, mitraime säästude, traktorite säilitamise ju. est.

Selline töö tasustamine nõud põllutöödel peab neid tihedamalt kolhooside organisatsiooniliste ja majanduslike ühisannetega ning tihedalt noostööd traktoribrigaadide ja põllumajandusbrigaadide vahel.

Kuna ratsionaalne masinate- ja traktoripargi haldamine on võimalik neis kolhoosides, kus töö on normaalselt organiseeritud, tuleb tran-

torijaamade tööajatel suuremat lähelepanu ootades kolhooside tootmistugevuse juhtimisel. Võib öelda, et nii hästi kui töötab masina-traktorijaam, töötavad ka tema teenindamine pürkonna kolhoosid.

Kui 1953-1954. a. Ötepää, Kusti ja Pärva MTy-id töötavad välja iga 15. hobujõulise traktori kohta vaid 210-220 pehmevõlli hektari, mis on proli võrreldes Tõstamaa, Abja, Ransuu jt paremate MTy-ide tööga, siis näeme, et just kõige rohkem mahajäävaid kolhoose esineb nende pürkonnas.

Masina-traktorijaamad peavad põhjalikult tundma kolhooside tootmise olukorda ja klla edendamise võimalusi, li võt vastu, et on tegemist suuremajapidamisega, kus igal neist on erinevad looduslikud ja majanduslikud tingimused, erinevad tootmistase. Säblooniline tootmistugevuse lahendamise võib viia tootmise pidurdamiseni ja tingi nõrgenemisele.

Väga suurt tähtsust kolhooside külvipinna laiendamisel omab uudismaade ülestamine.

Masina-traktorijaama 65 melioratsioonialga poolt tootati kolhoosides viienda viisaastana jooksul 20,4 tuhatidel hektaril pinnase muudatamist ja kinniti üles 79 tuhat hektarit uudismaad.

Masina-melioratsioonijaamade poolt muudeti soostunud maa ja kinniti uudismaad enam kui 39 tuh. ha;

noistata sine enam kui 100 tuhanded hente-
ilt pillimaalt.¹

Looma- ja inimese tootmisprotsesside mehha-
nismiks on traktorijaamades loodud bigaa-
did, mis paigutavad kohale vastavaid kadalid-
järgist laieneva ehitustugevusega kolhooside
üha enam suureneb nõudmine selliste spetsia-
listide-mehhanisaatorite järgi.

Masina-traktorijaamade es seisvat üles-
annet kätmine oleub sellest, milles on kor-
raldatud nende osamine töö. Oluline tähtsus
on siin kaadri valikul ja kasvatamisel, samuti
poliitiliste teadmiste levitamisel. Kui masina-
traktorijaamas on tugev kaader on ka töö
tuhmused head.

Kui rahvomaalselt kantab ühe või teine
masina-traktorijaam tehnikat ja teist vahendit²
võrka näibab tööde omakind.

Tööjõu mullutused ühele tootlangu tükile ei
ole mitte kangeltski ühtsused. Nii näitab el-
na rajaovis moodustas otine tööjõukulu ühe
tükilei traktorijaamade tootmisel 1955.a. 3,8 normipäeva,
Antsla rajaovis - 4,7, Valga rajaovis - 5,4 normi-
päeva. Lihula masina-traktorijaama pür-
kounas 6,2 ja Tõva masina-traktorijaama
pürkounas 4,8 normipäeva.²

1. Andmed näitusele stendidelt

2. "Rahva Hälle" nr. 77, 30.03.56.

Kuna kahel nimel mainitud traktorijaamad on ühesugused tootmistingimused, siiski aga ühta moodi kantatud olemasolevat tehnikat. Üksnes töö erineva organisatsiooniga on elitatar ühtin erinevus tööjõu mullutuses.

Marsna-traktorijaamad 1955. a strateegilise võistluse võitjaks ja kuga panimaks vabariigi marsna-traktorijaamade ositus Raxvere MTJ.

Traktoritööde plaan täideti 121,2-protsendilisel, üga 15-kohajärglise traktorikohalt tehti 508,3 ha pehmevundid, alandati traktoritööde omakinde 4,2% võrra.¹ Raxvere marsna-traktorijaamale anti EKJ komismitse ja Eesti NSV Ministriühik Stankovse väändpunalipp ja rahaline preemi 6000 rubla suuruses.

Saamti märgiti: Abja rajaoni Karkse-Nuia, Paide rajaoni Jäme-Jaani ja Paide ning Elva rajaoni Rõngu marsna-traktorijaamade head tööd.

Tänu partii ja valitsuse sõhikindlale abile, munitatud vabariigi marsna-traktorijaamad nelkvooside tootmistugevuse ja poliitiline juhtimise oskusteks. Üksnes nende abiga täidid nelkvoosid niivõõda misaastam ülesanded põllumajanduse arendamisel.

¹ "Rahva Hääl" nr. 25. 26. 03. 1956.

4. Kolhoosi ühisomandi kass ja jagamatu fondi suurendamine.

Kolhoosi arengu aluses, naturaals- ja rahalistel tuludel suurenenud aluses on kolhoosidest astumisel ühistatud tootmise põhivahendid, mis moodustavad kolhoosi ühisomandi. Sina kuuluvad ehitised, sissuadid, masinad ja riistad, töö- ja produktiivseid, transportvahendid jne.

Uude paremini on kolhoos varustatud tootmise põhivahenditega ning mida käiguslikumad need on, seda rohkem on kolhoosil võimalusi maa käielisemas kasutamises ja toodangu hulga suurendamises. Uude rohkem pööratakse kolhoosis tahtlupame tootmisbaasi tugevdamisele, seda suurem on ühisomandi areng, seda suurem on kolhooside naturaals- ja vahelised tulud ning kolhooside normipärasus.

Illess ühiskondlikes fondides, mis hõlmab valdava osa kolhooside põhivahenditeid ning väljendab ühisomandi tugevust on jagamatu fond. Üksikud kolhooside kogumised väikuvad, et toodangu suurendamine tempo sel. tub suurel määral jagamatu fondi ulatusest

ja selle otstarbekas saamist.

Jagamatu fondi moodustamine allikad on väga mitmekesised. Rahalised vahendid saadakse pehniliselt iga-aastase valdamise tulekahelistest tuludest, mille ulatus võib olla 15-20% sõltuvalt üld. areoluhan otsusest.

Kolhoos tootmistegemise riidamass väjarendamiseks mobiiliseeritud kolhoosnikud võime-likult rohkem rahalisi vahendeid jagamatu fondi. Harju rajooni „Karl Nõidu“ kolhoos valdab jagamatu fondi täiendamiseks 15% rahalistest tuludest 1957. a., 1952. aastal aga 17%.

Valdamisprobleemi tõstmise tulemusel kaevandatakse täiendavalt umbes 30 tuh. rubla, mis võimaldab töötada pehnilist maaparandustööd umbes 15 hektaril.

Summade täiendamine suurendab kolhoos tootmistegemise tagab ne kolhoosnikute riidetulekute suure kasvu.

Kolhooside rahalised tulud kasvavad tunduvalt suuremal määral partei ja valitsuse poolt tarnituleku võttes abinõude tulemusena.

Nii said vabariigi kolhoosid 1954. a. üh 102 miljoni rahalist tulu rohkem kui eelmisel aastal. Selle tulemusel on saanud võimaliku

1 „Sots Põlvkonnajärgel“ nr. 11, 1953, lk. 206.

tundusvalt suurendada rahalisi vahendeid tootmise intensiivistamiseks.

Jagamatu fondi rahalisi vahendeid on meie kolhoosid suurendanud peamiselt tootmis- ja majapidamis koostöö ehitamiseks ja meesparandustöödeks. Niivõrd määraastaku jooksul on Eesti NSV-s ehitatud 1226 uut loomapidamiskohast, neist 130 hobustalli, 534 miska lanta, 69 vaska lanta, 485 sigalet. Peale nende on ehitatud palju teisi tootmis- ja majapidamiskohasid, nagu 581 kanalalat, 319 viljainivati, 374 viljapõõla, rajatööde, koolitööd ja hooldusid jne.¹

Selles maisikarjanduse levikuga seotud püüdes suurendada viljakohasid ehitamine. Nii kolhoosides on ehitatud määraastaku jooksul viljapõõla, pölvitorni ja viljatransseerid ligi 200000 tonni vilja mahutamiseks.²

Ehitustegevus üldiselt arenes niivõrd määraastaku algusest ja jäi maha harja armulikest jundekasust. Põhijärgselt ehitustööde halb organiseerimine. Kolhoosnikudest moodusid ehitusbrigaadid olid sageli väikesed, juhuliku koostisega, mis ei võimaldanud tööd niivõrd loostamist. Seurens püüdes

1. "Rahva Hääl" nr. 21. 25.04.1956.

2. Samas.

oli ka vastaselt ehitusmehhanismide püüdnud ja töölan halb nõualdus.

Ehitustööde ratsionaalne teostamine ja nende ekspluatatsioon andmine on jagamatu fondi tugerdamine tähtsamaks tingimuseks. Kolhoosidel on sunni reserve selles osas kulutuste kokkuvõttes need väljastpoolt palgatud tööjõud, kohaline ehitusmaterjalide laialdase kasutamise, ehitustööde mehaniseerimine jt. abinõude rakendamise teel.

Näitena Põhja rajooni Stalini-nimel. kolhoos ehitab sigala 300 kalli. Tegelikud kulutused olid 133 400 rubla. Sigala hinnati 250 000 rublaga, jagamatu fondi suuremine ehitustööde oma hinna alandamise tulemusena moodustab 116 000 rubla. Jagamatu fond suurenes unehituse hinna ja ehituse tegelise kulude vahel võrre.

Tulemused näitab, et rahalist tulude tõstmist ja kokkuvõtteviisi rakendamisele on vaja rahkondades omlada tõsist tähelepanu, sest sellist silmas ühismajandi edasise areng ja rahkonniamu materjaalne heaolu kas. Partei ja rahkonnas otsuste kohalt on rahkondadel lai-aldand initsiatiivvõimalused toodangu hulga tõstmiseks töö ja rahkondide kõige väiksema kulutuste puhul. Sellist on vaja õigesti arvutada kõiki looduslikke ja ma-

11 H. Elenurm, jagamatu fond ja selle kasutamine rahkondades, lk. 39.

III jatkana

Kolhooside organisatsioonilise kindlustamise küsimusi.

1. Kolhoosi raadii laenukamine.

Marxismi-leninismi õpetuse kohaselt sotsialistlik traditsioon kiirendab nõukogu ühiskonna edasliikumist. Kommunism saavutamise ühes rahvahulnadi traditsioonimajandava tegevuse tulemusena.

Sotsialistlike idude sündamine talurahvas on palju varem kui töölisklassi. Keskne tuleneb talurahva majanduslike tingimuste isaraadest. Proletariaadi majanduslikult sündimisele vastab sotsialistlik traditsioon. Individuaalne talurahvas on aga oma objektivaalt sündinud mittsotsialistlik, taotleb erandit alalhoitu, ning kaldub stabiilselt väikekodanliku maailmavaate poole. Kuid teisest küljest talupojad on huvitatud vabanemisest mulla ja mõisniku ojuvusest, ning see teeb talurahva töölisklassi liitlaseks ja võimalikuks omendada sotsialismi idud.

Kolhoos kui majapidamine sotsialistlik vorm

on talurahva traditsioonide sotsialistliku ümber-
kujundamise materiaalses aluses.

Kolhoosist astumisega siirdub talurahvas indivi-
duaalselt rollitüüpide, vaosmanduslikult sotsialistlikult
ja otüübiline plaanilisele tootmisviisile, kuni peab
üle saama väikekodanlikust loomusest.

J. V. Stalin ütles: „On ekslik arvata, et kui on olemas
kolhoosid, siis on olemas sõin vajalik sotsialismi
üleshitamiseks. Need ekslikum on arvata, et kol-
hooside liikmed on juba muutunud sotsialistideks,
ei, tuleb veel palju töötada, et ümber kujundada
talupoega-kolhoosnikut, konigevõida tema indivi-
duaalselt sotsialistlikku hingele, et teha temast sotsialist-
liku ühikonna tõeline töötaja.“¹

Sotsialismi huvid nõuavad kolhooside tugev-
damist ning kolhoositalurahva kasvatamist ar-
mastuse ja vastavuse vaimus kolhoosivormale. Selle-
pärast peab kommunistlik partei väga tähtsaks
antüvõitlust kodanliku ideoloogia riisumise
vastu, sõit kapitalismi igandite vastu nõuko-
gude inimeste traditsiooni. Võitlus kapitalistlike
igandite ja vaosmanduslike tendentside vastu
toimus meil jätkuva massivõitluse olukorras.
Kui mõeldakse, et antud puurstar loop,
olud mulanduse riismed kodanlik-natsiona-

¹ J. V. Stalin, „Leninismi ühisvõitlus“, lk. 304.

listlikud elameendid ja nende värskeid puugenud kolhoosides. Arusaadav kolhooskonna tugevusest ja võimsusest, muutis varemoleva oma võitlus-taktikat. Olesin kolhooskonna „prolet“ piirkond-
 nelanud tungida kolhoosides juhtivalt tehta-
 del, et õuestada kolhoosidest prolet. Rõpina
 rajooni K. Marxi nim. kolhoosis oli kulan-
 lastoidjast, kes koonide viisi nõualdas kol-
 hoosi vilja, millega muuvas isiklikke siqu. Tas-
 list juhtumid esines paljudeski kolhoosides.

Enialgult kolhoos antiimi ja kolhoosraedni
 nassatamine jäi maha kolhooside enesti arundi-
 sest nassust. Paljudes noortes kolhoosides esi-
 nes pihikirja rikannisi - plannid läbi siidud
 varadi ühustamist, esimes kolhoosidemoonastia
 ja töödistsplüni rikanniss, normipäevadi üh-
 sulutamisest ja.

TKP mobiliseeris rogu kätepanu noorte kol-
 hooside poliitlikel ja organisatsioonilis-meejan-
 duslikul kindlustamisel, ust seda nõudis
 tugevalt otsustamine ühustamine kuniid.

Roogu juba eelpool mainitud, tegid suurt tööd
 kolhoos antiimi etu valmistamisel ja kolhoos-
 talurahva poliitlikel nassatamisel ^{MT)} poliiti-
 likel osakonnad. Nad organiseerivad ulatus-
 likum partitit antiimi kohalpaigutamist ning

esindlikumate ja antiivsemate kolhoosnikute esindamist vastutusele tööaladel.

Samaaegselt kolhooside vanustamisega esindlikuna tehnikaga, kolhooside nõukogude võim kaadri loomiseks, kes on suuteline uut tehnikat kasutama. Selles osas on Eesti Põllumajanduse Akadeemia jumes üheaastane traktorijaamade direktorite, mehhanike ja agroomide kvalifikatsioonitöötamise kursused.

Kolhoosine jaos organisatiiv: 526 agro- ja 504 zootehnilist kursust. Nii valmistati 1950.a. ette 2168 kolhoositehnikat, kokku 2279 kolhoosi esimest, 3195 põllumundusbrigaadi brigadiiri, 1930 liikivõimeid, 5930 looma ja linnufarmi juhatajat, 4541 arvanetrikat ja palgi teisi spetsialiste.

Kõrgema haridusega spetsialiste hakkas ettevalmistama 1951.a. asustatud Eesti Põllumajanduse Akadeemia. Viisaastane lõpetusorganisatiiv: 12 põllumajandusliku tehnikakursuse ja 16 üheaastase ja kaheaastase kursusega põllumajandusliku kooli ja mehhanisatsioonikooli.

Sega kindlustas nõukogude võim vabariigis juba viisaastase algusest kaadri arvulise kasvu ja kvalifikatsiooni tõusu.

Põllumajanduslike tootmisalade tugevdamine naadrija poolt ajalühiajalise kampaania, vaid nõuab pidevat kähepannu partiorganisatsioonidelt. Et lähendada partiorganisatsiooni kolhooside igapäevasele elule, muudeti vabariigi territooriumi administratiivset jaotust. Eesti NSV Ülemnõukogu 26. sept. 1950. a kehtlusega lihvitudelise jaotus maakondadeks ja valdadeks. Endine 13 maakonna ja 233 valla arvele moodustati 39 rajooni, mis omakorda jaotati külanõukogudeks. Nõustavalt uue jaotusele organiseeriti ümber ka parti- ja nõukoguorganisatsioonide töö külas.

Partei rajoonikomiteede loomiseks muutus põllumajanduse juhtimine konkreetsemaks ja operatiivsemaks. Tugevaid kommunistide sõlmed partitule kulnadega. Su tormus kehtes surmas- nõi kommunistide liinast maale saatmine uue na kolhoostööd parimale töötajale partiidadesse võtmiseks tule.

MLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu nõudis vastu otsuse valida 1950. a juulius välja ja saata vabatahtlikkuse põhimõttel juhtivale tööle kolhoosides vähemalt 30000 vilunud töötajat parti-, nõukogu ja majandusale töötajale.

Uue vabariigist võeti üle 1000 vaburim ja tehase

eesindlikum tööline maali tööle." Nii tagas
töölisklass ja talurahva liidu tugevamine kol-
hoovide edasise poliitilise, organisatsioonilise
ja majandusliku tugevamine.

Parteiline juhtimine nõudab selgelt, et
rajaonikomitee instantsion sai teatud mündla tren-
toijaame ja kolhoosi, ning oli vastutav selle
sarengu eest. Instantsioni töö oleneb suurel
määral sellest, kuidas ta suhtub oma ülesanne-
tusse ja kuidas teda abistab rajoonikomitee sek-
retär.

Edu kolhoositootmises on saavutanud need
partii-rajoonikomiteed, kes on pandud rõhku sel-
le tugevdamisele kolhoosinõuga, kuulunud
nende ettepanekuid ja arvamusi.

Näitena võib tuua Tapa rajooni Kadriuse MTJ
piirkonna instantsionitöö, mis süstemaatilis-
elt on aidanud kasvata kolhoos antiivi
ning on avaldanud ühe suuremat mõju toot-
mise väigule. Partei-poliitiline töö elarne-
muse tulemusel käituvad partii uad esind-
line kolhoosinõu ja mehanisatsioonid avul.

Edunalt on töötanud ka Ouisaare, Repla,
Küla, Rõngu ja Põide rajoonikomiteed. Siis
järelchub, et kui hästi töötavad rajoonikomitee,
sama hästi töötavad ka temale alluvad kolhoosid.

Partei vajoonikomiteed on toimud suured tööd meie kolhoosides parti-organisatsioonide loomisel, mis toimus peamiselt kommunistlike noorte ja laste ühiskondlike rüütel.

Partei-organisatsioonide ühendamisel oli kolhoosinike kommunistlik kasvatamine, nõuandjate inimeste omaste ühiskondlike väljarendamine igapäevase töökäigus.

Töö spetsialistlikus ühiskonnas on kaks vahendit, mis tõstavad nõuandjate inimese teadlikkust, arendab tema vaimseid omadusi ning rikastab teda ideoloogiliselt. Suurimad partiorganisatsioonid peavad olema ühiskondlikult kõrgema tööarmastuse, kasvatajad. Partei-organisatsioonid iga liikme ühiskondlikult ja edumassivalt oleval suures osas kutsutakse, mis nad teevad. Arusaadav, et kantseleides istudes ei saa mõji avaldada põllumajandusbrigaadis ja kolhoosides töötavatele kolhoosinikele. Paljud kommunistid on siinadunud töötavale tööle, et aidata kaasa põllumajanduse arengule. Igapäevase töö juures on nad suuresti õppinud inimesi ja moodustanud kolhoosis antisepti, mis vutub suureks abiks juhtumisele. Kolhoosantisepti ühendab iga töötava ühiskondlikult ühiskondlikult töötajaid ja tõmbab kaasa kõiki töötajaid.

Põllumajanduse spetsialistidele tuleb pöörata

suurt tähelepanu kolhoosaktiivi poliitilise ja erialase teadmiste tõstmisele.

Tapa rajooni "Säde" kolhoosides töö olukorrad sellised, et kolhoosid on olemas tugev partiidite aktiiv, mille hulgas peitunud on juba parti liiseme-kandidaadid. Partiiorganisatsiooni kasvandik on ka sama kolhoos liige Astva Kotkas, seda tunnatakse noor rajoonis hea tüpaja ja aktiivse agitatorina. Varem ei paistnud A. Kotkas milligagi silma, ega võtnud osa ühiskondlikust tööst. Partiiorganisatsioonite instrumntoos vestles temaga, paigutas teda tüpajaks, kuu tapajaks seadustas edasi. Siis suundus A. Kotkas agitateerilise õpperingi, karnes viima täbi ajakirjanduse ühisloogimist ja redaktsiooni. Nii saigi A. Kotkast agitator, seda võib esimeseks tüüpiks kanda.

Kogu näibale meie matakajavate kolhooside analüüs, püüdnud neis hea partiiiline juhtimine. Sellen on üksikute süüdi partii organisatsioonite ja instrumntoosite grupid. Vähe hoolt on kantud mil instrumntoosite osa kättsuse tõstmisele järgese, Lõssa, Uusmaa, Päpina jt. rajoonides. Instrumntoosite töös on siin püüdnud enamasti soovulatsiooni ja läbisõitmisega ning selle tõttu on ka need kolhoosides nõige rahvemu matakajavate kolhooside.

Ullida matakajäännum on kolhoos, kelle suurimad
 tähelepanu tuleb osutada selle partiorganisatsio-
 onil. Sm. Kruustõu märkis 1954. a. plenumi ple-
 numil, et „... siin on peaaegselt individuaalne
 töö, et teha neist inimestest, kes täna veel on maha-
 jääjate rillas, inimesed, kes antütselt võitlevad
 nõrkade kolhooside matakajäännumust jagasaa-
 min eest.“¹

Kuna Tartu rajooni kolhoosid on saamla-
 nud märkimisväärseid tõotulmusi viimase viis-
 aastandil, siis rann rajooninõukomite matakajäännum
 „Pungu“ kolhoosi abakuuda selgitame.

Tartud väegivad elavõige nõrgast massilistest
 poliitilistest tööst kolhoosid. Külakolhooside parti-
 alorganisatsioon ei tunne kunagi kolhoosor-
 ganisatsioonilise-majandusliku sündustamine
 vastu. Partei koosolekul väga harva on aru-
 tatud kolhoosid elav püüvaid sünnusi. Farmide
 juhatajate, brigadide ja reisirühmade, omi-
 tööd peh analüüsitud nõrdagi. Kuna vastu-
 võetud otsuste täitmise kontrollimise eest hoolt
 ei kanta jäävad need rühmas enamuses täit-
 mata. Lahti'se partei koosolekul, mis on par-
 tiitlu antiim. heano manatamise vahendina,
 peetakse. Komisjonid ei eske kolhoos-
 nimele es loengute ja meelustega. Mitrald

1. N. S. Kruustõu, ettekanne NKPS KK plenumil, 27. veebr. 1954. lk. 54.

neist on saanud tööle väjaspool kolhoosi. Kuna
püüdnud nõmmunite ja avangardse osa, püüdnud
sa töö õige organiseerimine. Kõik tulemuselt ongi
väga madalad saagid ning töötam.

Kõikid kolhoosid liidub praegu igas rajoonis.
Uude põllumajanduse arengus on saavutanud need
kolhoosid, mis antudalt naasa aitavad partii re-
juonikomitee ja partii-organisatsioonid, kätt
kätki on, et igas kolhoosis kaks partii-organisa-
nisatsioon, mida mil mõnikes kolhoosides veel
rakujum ei ole.

Meie parima, Oudgare rajooni ^{edusammud} ~~tegevust~~
olevadki kllst, et praegu mõnikes kolhoos-
ides on loodud partii-organisatsioonid, kes
on saanud peamiseks võitlejaks ühismajanduse
tugevdamise ja kolhoosnikute poliitiline kasvato-
mise eest.

Vaatleme lähemalt Oudgare rajooni Stalini-
nimelise kolhoosi tegevust. Siin on partii ^{partii} alg-
organisatsioonid initsiatiivil kolhoosnikute kül-
galt loodud nii poliitilisel kui ka tootmis-
alastel tervadel. Töök on rakundatud agitae-
tooni kellestki, mille algatusis tulemusena
teab iga kolhoosnik, milles kiskab tema osa,
et kätka kolhoosid perspektiivplaanis ette nähtud
ühendused. Poliitiline kasvatus töö osuolite,

ühendamise majanduslike ülesannetega ai-
 laski suurendada kolhoosnikute arvu suht. kol-
 hoos es naised igapäevaste ülesannete lahenda-
 damiseks. Kolhoos on üsna parimatel vajadustel.

Kolhoosnikute kommunistliku kasvatamine
 peab olema tihedalt seotud terve eluviis kas-
 vatamisega. Amoraalne näitamine, hoolimatus
 peenuse vastu ja liigne alkoholi tarvitamine
 on nähtused, mille vastu peavad samuti partei-
 algorganisatsioonid näitama. Terve eluviis kas-
 vatamine eeldab ennetöötamist, et kasvatajad-
 propagandategijad ise oleksid vabast perekondist,
 mille kehjulikest nad nõeluvad, tüütil.

Terve eluviis vastu võitlevad meil aga väga paljud
 ja ings kommunistid.

tegelikult mainitud „Arenge“ ^{kolhoosi} põllundusbrigaadi
 brigaadi tegeleb in juoniriga, mis on kaaranud
 ka mitmeid teisi brigaadi liikmeid. Täis juhti-
 mine ja teisel näimine on jäänud kolhoosi kõr-
 valise lähtumise ajaks.

Süü järeldub, et kui ei püta vajalikku võit-
 luse terve eluviis kasvatamist, ajab see pake
 kürest ooma juured laiaks ja saab kolhooside
 ühese matajäämise põhjuseks.

Uuasa kommunistiorganisatsioonide ülesan-
 dend on noorte kasvatamine armastuse ja

ustanum vaimus kolhooskonnas.

Vabariigi kommunistlikud noored ja noorte brigaadid on saavutanud häid tagajärgi kõrgel elu aladel. Tunnustust rendi esaujeliikust tööt annab 1955. a üheliidulise põllumajandusväitluse saadud 1 kuld ja 16 hõbemedalit.¹

Ljubov Fedorova, Pilni Anderssoni, Päija Kesmaa, Ulo Velaidi, Viktor Papa jt esindlaste saavutused on esaujuses tistih vabariigi noortele.

Rajooni^{rajaoni} kommunistlike noorte algatusel loodud naiskavatajate lihid saavutavad suuri saakse. Samuti on nad algatanud alusturba varumiste.

Suur tähtsus kolhooside kindlustamisel ja kolhoosnikute kavatamisel on naiskavatajatele. J. V. Stalin ütles: „Naised on kolhoosides suur jõud. Kuni täna on keda jõudu vana all tõide. Ilme rõõm on naised kolhoosides esile tõsta ja se jõud tegevusse rakendada.“¹

Vabariigi kolhooskavatajate vast on võrku. need nisaastam jooksul palju suurepäraseid organisatsioonid ja teotmistis esindlaid. Need võib liida kolhoos esimestele, brigadidele kolhoosides töötamas ja naagu naitarad nooremad.

¹ J. V. Stalin, Teosed, 12. v. lk. 251.

oskavad nad praegilist tööd juhtida palju paremini kui mehed.

Rapla rajooni „Baltarium“ kolhoos oli rajoonis üks mahajäänumaid, mille põlvkorus ulatus 150 teh. ühikule. Kui kolhoos esimehe kohalams energiline naine Linda Pöder, oli kolhoos mahajäänus linnaolulised ühe aastaga. Kolhoos novempäeva tammis maksis 3 rubla 80 kopikat endise 4 rubla 50 kopika asemel.¹ Kolhoos jändis jaagu saada saamustest nii lühikese aja jooksul üksnes esimehe oskusliku juhtimise tõttu.

Elitnud naised on saanud suure tunnustuse osalise ühiskondliku põllumajandusraietuse. Nii antamistati näituse Peonomite otusega Karija rajooni „Eahre Põder“ kolhoosi liigsjal - rajatahtajal Anni Ahromäel. Hea töö eest suure mullmedaliga ja premeinti rõõduantoga „Pobeda“. Sama kolhoos liigsjal Saime Ülevaliint antamistati näituse mullmedaliga ja premeinti õmbelusemaksuga.²

Paljude kolhooside naiskomisjonid, nagu Tapa rajooni „Murrangu“ ja „Uue Elu“, Pärnu rajooni Lemini-nimelised jt. kolhoosides on organiiseeritud eeskujulikkud lasteõrmed ja lasteaiad, millele tõttu võtavad osa põllutöödest kõin naiskolhoosnikud.

1. 1. „Rahva Hääl“ nr. 88. 14. 04. 1955.

2. 2. Corolle Nomenarux - године колхоза „Радка Балум“ лн. 3.

Kogemused näitavad, et suurt tähtsust kolhoosi organisatsioonilis-majanduslikule riindus-taanel omab kolhoos juhtimine.

Kolhoos juhtimine kõrgemas orgaanis on kõige liikumata üldkoosolek, käidusaetvaks orgaanis aga üldkoosoleku pealt valitav juhatus.

Pidevat kolhoos juhtimist teostab esimes, kes on ka juhatus esimees. Talmus juhib farmide ja brigadide tööd, kontrollib üldkoosoleku ja juhatus otsuste täitmist ning näebal ühismajandi vahelist vahenduid.

Ei ole liialdus, kui öelda, et kui iga ühismajapidamises esimese koha juht, siis meie vabariigis ei oleks nii suurt hulka matajääsaid kolhoose.

Kolhooside matajäämin põhjused paljudes rajoonides ei ole neis ühend tootmistingimustest, ühendis nende juhtimistest. Nõrga pageli võib lüda matajäämin kolhoosidest otsust hea huvivärgiga äärmise võt napuarmastaja ühendile, kes koos oma nappameestega on vastanud nii kolhoosimise ühendis kui ka kolhoos ühendis perspektiivis. Loomulik, et ühend kolhoosid ei ole neis tõusnud teed, vaid läheb alla nägem.

Kolhoosnikud, olles ründunud, et ühismajapidamisest võetud saab vähe, kannavad kinduma tööle väljaspool kolhoosi, tegelena rohkem oma majapidamisega. Seda enam rivaatuma jääb aga ühismajapidamine. Tavaliselt öeldaksegi, et kolhoosil olla võrreldes eesindlike naabritega halvad tootmistingimused. Tähtid aga vägivad, et kui esimes on tubli võib ingi mahajäänu kolhoos tõsta oma majapidamist kaub paari aastaga.

Maapsala rajooni J. Tombi nimeline kolhoos oli üks mahajäänumaid kolhoose vabariigis. Kolhoos tootis maapsudala ühiku kohta väga vähe põllumajandussaadusi ja sai ka vähe sisetuluks. Loomulikult oli ka kolhoosnikute töökoos vähe. Olukord paranes teki, kui valiti uus juhatatus ja esimes. Tähtis tule igalt põllumajandusliku maa hentaalt, ning suurenes kolhoosnikute töökoos.

Peale vähesi naturaalsete tuli normipäeva kohta 1952. a - 25 kopikat.

1953. a - 69 - - -

1954 a - 1 rubla

1955 a - 3,65 rubla.

1955. a anti normipäeva kohta mil 1,5 kg teravilja, 1 kg kartulit, 1,5 kg silo ja 1 kg kore-sästa!

Sellikid näituid võtõ kuma palju, kus lühikes
ajaga on saamlatud häid ega järgi tootmistega.
uus me ehitete ja juhatuse valimisega.

Kõikides kolhoosides ei saa aga võimevate juhtide
ülesanne katendada rahaline töötajate arvul.
Ümbruses on igas kolhoosis inimesi, millest aja jook-
sul saab ma erimes. Kuna mis es sisab
põllumajandussaaduste järsku tõusu saomla-
mise ülesanne, siis oli vajalik nõuade kolhoosid
nii tugevdamine juhtiva kaadriga

Nastavalt partei ja valituse otsuste on mi
vabariigi sirdunud kolhoos erimeetava tööt
286 inimest mi kommunistide mi ke partitute
hulgast.¹

Vabariigi parimans rajoonis kolhooskoadri
tugevdamist alal on Rapla rajoon. Kolhooside
esimestes on siin parti-, nõukogude ja majam-
dusala töötajad, mille tulemusel on kõin kol-
hoosid tugevunud.

Nendest saamutustest kõnelved üle lüchulise
põllumajandusväituse andmed.

1955. a. võtõid Rapla rajooni kõin 18 kol-
hoosi näitavest osa, 500 rahum mi ühesti-
tivist rajoonist.

ülesand, mida ka täidab kohus tundega.
 Kolhoos juhib autotarku isin, mis tunneb
 ja leitab usinellasti nojemusi ja traditsiooni.
 mutusi.

Peale teotmistahvina ja ökonoomika valdamise
 omab Olovi ne osuse organiseerida kaselli
 kasvabamist. Ollis printsiipaalne ja järjekindl-
 nal mis vaja sõbralin ja abistat, on ka võit-
 nud mõnede kolhoosliikmete prolehedu.

Kelnevat järeldub, et majanduslikus tuge-
 vuses mindlustab positiivsed tulemust pidus needis
 kasvabamine. Eesti NSV-s on ootatud sellise
 suunit tähelepanu. Ullis vabariigi põllumajan-
 duses töötat kasvabaval ajal üli 2000 usin ja
 kõrgema haridusega spetsialist, mille tähtis on
 põllu tunduvalt parandund kolhooside teotmistugevus
 tühil on märgata soomanavastamuse arengut. Nõista
 -ant kolme viimase aasta jooksul suurenes 12%
 võrra. Siinuti on suurenenud nende produktiivsus.

Põllumajanduse es seisvad ülesanded nõuavad
 ka edaspidi tähelepanu ootamist kolhoos-
 taluraviva kasvabamisel.

2. Töö õige organiseerimine on täht-
siks tegur põllumajanduse tõusu
saavutamisel.

Sotsialistliku põllumajanduse kõrgis hanges
on töö organiseerimine põhi-voormine alaline toot-
misbrigaad. Alalises erinevad siin brigaadi
põhi meeskond, brigaadile sinistatud töökoht
ja tootmisvahendid. Nüüsuuguste tootmisbrigaadide õige organiseerimine soodustab sotsia-
listliku töödistsipliini tugevdamist, junnutab
töötajate vastutuse ja soodustab üldine
metoodika saavutamist

Töötatavate tööde inloomu järgi on val-
datud mitu kollektiivide põlvkondi, loomakasvat-
tuse, ehituse ja aianduse brigaadid.

Partei XIX kongressi määrus, et tähtsaks lühis
on brigaadide vastatavate töötavate kollektiivide
organiseerimises.

Kollektiiviseerimise näigus loodi vabariigi
väga väikesed kollektiivid, mille tõttu mujune-
nd na väikesed brigaadid. Brigaadis oli 30-40 ^{töölist}
mit ei olud aga sentsiline lahendamise kõni
ülesanded põllumajanduses.

1951-1952 a. toimud väikesed kollektiivide ühise-

mine, mille tulemusel kolhoosid muutuvad
suureks majanditaks. Iga kolhoos kohta tuleb
keskmiselt 2661 hektarit maad, millest 838 he-
ktarit põllumaad. Eesti NSV. tingimustes on selline
suurus küllaldane tootmise rahvamaasena
arundamiseks. Kolhooside suuremine võr-
meldas lüüa ka suured tootmisbrigaadid, mis
on suutlikud müüsti läbimine krooja töid.

Selles brigaadilise töö organiseerimisega on
väga tähtis kindlustada kõigi kolhoosilaste
aktiivse osavõtt ühistöös. Kolhoosid ja ma-
janduslike ühikute tähtsuse säilumise suhtel
nõuab sellist, kuidas kolhoos liikmed toot-
misest osa võtavad. Värga töödistspliini
ja halva tööorganiseerimise tagajärjel võivad ka
kõige paremini asetatud ühikmajapidamine
edasaarendamine plaanid jääda ellu raseda-
mata.

Külaastam esimestel aastatel tuli meie
noorte kolhooside esimestel ja juhatustel järgi-
kindlalt nõudluse töödistspliini raskustega.
Selle perioodi üksus tähtsamaks ülesandeks oligi
töödistspliini õpetamine kolhoosite-
le vahisale.

Prakti ja vahitsen poolt kaitstud seadid
alimõel selle ülesande lahendamisel sid

järgmine: kolhooside materiaalse olukorra
süsteemiline parandamine kolhooside tugev-
damise alusel, sotsialistliku meistluse ja töö-
töö organiseerimise.

Ühest küljest parimaid töötajaid antasus-
kades, ning teisest küljest toetamine desorganiseeri-
jaid paritades, näibas nõu poole võim mis-
suguse summas peab toetama kolhooside
nõuamine.

Kolhooside osavõttu ühismajanduse töös
näitab normipäev. Ja on see tööde õige
organiseerimise alus, mille saadakse saavuda-
tarn sotsialistliku tööde põhimõtte - igakülgse
töö võime saad, igakülgne töö järg.

Uue vabariigi on rõhutada esirindlines
kolhoos, mis normipäevade eest manstavad
võime ja rahaline taand rahuldused
põhiline kolhooside vajadused. Nii jäo-
lati 1955. a näitus 103 vabariigi kolhoosid
ühe normipäeva kohta 4-10 milje reke ja
58 kolhoosid traxiiga keskmiselt 2-3 ig norm-
päeva kohta. Normipäeva rahuldas tem
inustab kolhoosid ühise tööd paremini
osa võtta. On arusaadav, et kolhoosid
võtavad kolhoosistamisest seda aktiivsemalt
osa, mida paremini rahuldas se nende kum.

Esimõeldikus kolhoosides hõrditatakse värsme-
tult rahalist tulude suurendamist eest, millega
kindlustatakse kolhoosnikute huvi töös-
tubumise vastu kui ka ühineajandi intensiiv-
se arendamine.

Kolhoos rahalist vahendite suurel kantamisel
väärne esiletõstmist Tartu rajooni „Avangardi“
kolhoos. Kolhoos rahalist vahendite kantamist
isloosumatared järgmised andmed.

	1953.a.	1954.a.	1955.a.
Saadud rahalist hõrdetulekuid (rubl.)	315,1	706,3	1065,0
Sellest tootmiskulud (protsentides)	44,5	24,8	33,7
jaotatud normipäevade (protsentides)	12,2	45,5	36,2
Rahaline tase normipäevade (rubl.)	0,64	5,0	5,50
Teavilja normipäevade (kg-dus)	1,15	2,55	2,56

1952 a. oli kolhoos üsna madal jätkumise, kuid
alates 1954. a. liigub suunli sammudele edes.

Tulude suurendamise tulemusena oli ka töökilja-
muse tõus. kaks viimesse aasta jaosumel koguti teavilja
normi kohta üh 10 tontkuni hektarilt.¹

On kallis kaaluda, et normipäevade osatäht-
sus mõlgis kolhoosides järgi kindlalt suuremas,
ühilöö eest oadast kaan moodustab pehi-
osa kolhoosnikute hõrdetulekust.

See aktiivne põua rahaselt anti normi-
päevade eest saadav loom näha aasta lõpul,
Selle süstemi ei soodusta põllumajandussaaduste
põhvat kasvum iga tösta kolhoosnikute materii-
aalset hundi ühisraja pidemiste vastu. Sillipä-
rast hankand kolhoosid massime avantsi
igas kvartalis. Nüümsel ajal on parti ja
valitsuse poolt soovitused hankata rakendama
kolhoosnikute igakuisest avanseeimist. See on
sõutunud inimes kähtsamass löövijassuse
tõstmise stiimuliks. Et soovitatakse anda kol-
hoosnikutele iga nunn normipäevade eest avan-
sus vähemalt 25% törgist ühisraja pidemise
rahalistest tuludest ja 50% koostõu ja
müügi vahetuse korras saadavaist summadest.

Kolhoosnikute hundi suurendamisteks saamide
ja loomavastatuse produktiivuse tõstmise
vastu rakendatakse kolhoosis hõbetam mone-
mist. Uude rahkem annel farmis võt bigeed
taodangut seda rahkem saab ka lisatam.

Väga tähtsaks rajatuse kolhooside arengus
on normipäeva tuluaras hantamine. Nüümsel
kulutabi 1954.a. iga 100 mille rahalisi tulu
pehta Väim-maaja rajooni „Ostobori Põidu-
kolhoosis 91 normipäeva, „Punelijn“ kol-
hoosis 240 normipäeva. Analüüsimisel

algus et „Punalipu“ seltsis arvestatiiv-
 veruipäevi 3-4 korda väiksemat töökogust
 eest, kui kda oli „Ootobri Hoidu“ seltsis.
 See näitab, et viimane sulutati. Tööjõude
 määra otsustatakse.

Tähtsaks teguriks seltsisnime, nitse-
 tiivi arendamisel on sotsialistlik võistlus.

Ellest asanõtjate järgnevatel peavad olma
 suunatud esinellaste ja noorte võist-
 luse juurutamiseks ja teostamiseks täiustamiseks.

Vägaastatult algusis erasid sotsialist-
 liku võistluse juhtimises palju formaalsust.
 Võistluse lepinguid sõlmiti enamasti. Töö-
 mi järgi, arvestamata ühe või teise seltsis-
 inärasust. Kuna juhtimise organite poolt
 ei kontrollitud lepingute täitmist, olid ka
 tulemused head.

Väimastel aastatel paranes sotsialistli-
 ku võistluse juhtimine tunduvalt. 1955. a
 kolmes võistlus kõikide rajoonide seltsis-
 manne-traktorijäseme ja seltsis. Võistluse
 tulemusel selgusid parimad seltsisid,
 manne-traktorijäsemed ja meesparandusjäsemed.
 Kõik järgi tuleb jõudude ne teistel.

Rääkides tööorganisatsioonist ei saa
 meelde mitte ka rühmitist kui töölis-

stasest ja taluvalvaja liidu ühest väljendus-
vormist.

Õplustöö sulgeb põhiliselt kolmes suunas:
tööküsimiste ootamine, poliitiline ja kultu-
riline õplustöö ning teadusline uurimisamet-
koha nõustamisorganisatsioonid.

Nõustamisel esimestel aastatel sulges
õplustöö peamiselt al teel, et linnad saaksid töö-
list 2-3 nädalaks nõustamiseks. Madala töö-
viljastuse tõttu jäid paljud õplustööorganisatsioo-
nid sõltuvalt nõustamisest. Sõltuvalt tööküsimiste
tuli paljud sulgusid, ega ~~ole~~ taandunud teatud
tööd. Sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt
sõltuvalt in, kes ei osanud tööd õieti organisatsioonide
põlvkondade nõustamisest loodet ainult sõltuvalt sõltuvalt
ja sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt.

Nõustamisel sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt
na sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt
sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt
sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt
sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt.

Järgist enam on suureks muutunud kultuurilise
ja poliitilise töö ülesanded nõustamisest. Sõltuvalt
on raskem ootamine linnade ja agraarsete suu-
namisega nõustamisest loodet ja sõltuvalt sõltuvalt
sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt
sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt
sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt sõltuvalt.

Jää organiseringini nõuab ka kolhoosnikute
 isikliku ja ühiskondliku huvide õiget koostähta-
 kamist. See tähendab eelkõige seda, et kolhoos-
 majandus kasvaks niisuguse tempoga, kolhoosniku
 isikliku majanduse omanduse järgi mitsa abis-
 tava majanduse iseloomu.

Mida suurem on inimajandi, ^{tulud,} seda suuremad
 on kolhoosniku matusaalsed ja rahalised tulud.
 Selle tõttu kannavadki kolhoosnikud hoolitsetava
 inimajandi arengusid jst.

Kolhoos põlvkonnid näeb ette isikliku maha-
 pidamise suurendamise. Nii oli määratud siamese suu-
 ruseks 0,60 ha. Isiklikus maha pidamises võib
 olla 1 lehm ja 2 noorloomu, 10 lammas ja
 piiramatu arv kodulinde. Igasugused
 matusaalsed isikliku omanduse suurendamiseks, tähe-
 davad ühiskondliku omanduse õõnestamist.

Kolhoos põlvkonnid nõustab kõiki kol-
 hoosnikuid hoidma sotsialistlikku omandust
 ja ka-perimehlikult kasutama kolhoos-
 vara. Siinjuures on väga olulises vastutuses
 liikumise nimel, st. vastutuse kindlustamine
 antud töö läbiviimisel ja töö vahendite kasu-
 tamisel. Sel juhul on kolhooside raha-
 lised tulud suuresti jõuava remondi, kasvatuse

lagavara osade ju muutumisele palju väin-
umad.

Kõikidele võib tulla nimetatud kullutused
(arvestatuna ühe põllumaa hektari kohta) 1957.a.
järgmistes kolhoosides.

Rapla rajooni "Uue Elu" kolhoos	4 rbl. 65 kop.
Põltsamae rajooni "Tee Sotsialismile" —	5 rbl. 92 kop.
Jõgva rajooni "Võidu" —	12 rbl. 11 kop.
Põltsamae rajooni "Uue Teede" kolhoos	15 rbl. 21 kop.

Kõik arvud näitavad ilmselt, kuidas
hoiakse kolhoos vana ja misuguse käitumisega
on vastutamatuse hirmide nimide teotmisvaken-
dite raskestamisel.

Kui arvestada kõiki nägusid, mis tekitatava
hoolitsemisega ühisomandis, siis saava-
vad need ühismajandi edasarengist püüde-
ratena summedes.

Kolhoosides, kus töö on õigesti organi-
seeritud, näitavad ühistööst osa võin kolhoosi
liikmed, mis kindlustab ühismajandi suure
arengu ja normipäevakam töun.

3. Nabariigi kolhoosikalurahva materi-
aalu ja kultuurilisi huulu kas.

Sotsialistliku suunajajõudumise ühe e-
elist võeldis väikekalurajajõudumise
sineb klls, et ka annab tunduvalt suurema
müügitoodangu kui väikekalurajajõudumise. Kelle
tõttu on elanikkonda võimalik rahva rann-
kade toiduainetega ja tööstust vajalike toor-
ainetega ning kindlustada uusi rüütulekuid
kolhoosile, munita see majanduslikult tuge-
vaks ja taha sel alusel kõne kolhoosinime
jõuainus.

Kogu nabariigis on kolhooside tulud
aastast-aastaks suurenenud. Kui nabariigi
kolhooside vaheline tuluks 1950. a. võtta 100,
moodustab see 1951. a. 119

1952. a 136

1953 a 148

1954 a 193!

Partei ja valitkna poolt tarnitakse riitud
na abinõude tulumisel suuremad tulud
viti 1954. a. Nii suuremad kolhooside rale-

lika hõntulevad 1954. a riigile müüdnud too-
dangu eest võeldes 1952. aastaga 170 milij ablika
võra ehk rohum üm 1,5 korda.¹

Kõik need abinõud andsid võimaluse normipäe-
salasü tõsta igas kolhoosis. Paljudes raba-
riigi esinudlikus kolhoosides on normipäe-
eest saadav lam nii kõrge, et rahuldab
põhilised kolhoosnikute vajadused.

Nii andis Karju rajooni "Rahva Võidu" kol-
hoos 1954. a normipäe eest 11,5 t. 40 kop.,
1,2 kg milja, 3 kg kartuleid ja süta kolhoos-
nikute loomadele². Türi rajooni Kalini-nime-
line kolhoos andis normipäe eest 9 t. 20 kop.,
2 kg tuamilja ja 2 kg kartuleid.³

Uuim maa kõigis rajoonides on elluvi-
majanduslikult tugvaid kolhoosid, kes anve-
vad kolhoosnikute suurem kogumis produm-
tu ja raha. Kolhoosidest saadava sisse-
tulvum suure nime nimeledele rahuldade
kolhoosnikute ühe kassa vaid raielise ja mel-
tuemilise vajaduse. Kolhoosnikud ostavad
vaadid aparaate, mootorvõlvaid ja isinlikud
sõidurautosid. Näitena on Tapa rajooni
"Bolshevik" kolhoosid 9 sõidurautot kolhoos-
nikute isinlikkus omandama.

¹ "Rahva Kõel" n. 29. 03. 1956.

² Andmed näitama stendidele

³ samast.

Kolhoosnikute hõrgetulekute suurenenud värd-
 maldab pakata individuaalelamute ehitamist
 kolhoos keskuse, see on üsna väga tähtis
 tegur õige töö organiseerimisel. Kogemused
 näitavad, et isegi siis kolhoosides, kus toot-
 misvõime on piiriliselt väga ehitatud keskuse
 on kolhoosnikute laialipillatus tootmistöö
 organiseerimisel takistuseks.

Pantui ja valitsuse poolt on tehtud mit-
 med meetmeid kolhoosnikute-individua-
 aalehitajatele. Uute elatavajate ja majapidamise
 hoonete ehitajate antakse Põllumajanduspan-
 ga kaudu 15000 rubla krediiti.

Individuaalelamute ehitamisel sammutab
 kindlalt esmasas Mustvee rajooni EKP viiende
 kogumise-nimeline kolhoos, kus on valmides
 14 elamut. Ehitamist kolhoos
 keskustes on alatud ka Tapa, Kiila, Vast-
 seliina, Tartu jt. rajooni kolhoosides.
 Selline tuleb kaasa aidata igal kol-
 hoos juhatastel, et kiiresti kasvaks
 kasvama uus kiila, mis avaldab laiad
 perspektiivid kolhoosnikute elujärgi
 tõstmiseks. Kui endis kiila aremule
 kehtis uus kiila oma isikoonelli-

majanduslike etilisega, klubidega, raadioga, kinoga, koolidega, raamaturozuga, lasteüritustega jne, mis katab vastandlikkus lühne ja maa vahel. Kõik vahene töölise, talu- ja põlluga ja haritlaste vahel, mis ongi praeguse teine klasside ühisvõime üleshitamisel.

Niisuguse missiooniga jooksul töötid ne elaminevõime kultuurilised vajadused. Sumeus nõudmine ilu- ja majanduse järel, traditsioonide ja tehnilise majanduse järel.

Mitmesordistunud on siin ja teatavasti lastajate arv. Kõik see näitab, et võtta lülitlin kultuur tungis ne maale.

Rajoonides toimuvad igapäevased laulu- ja intseptsioonid ühvaadused, mis näitavad laialdast kultuuri osa võtta intseptsioonide koorid. Osavõtt intseptsioonist aitab kassa tootlikkuse kasvatada ja kalurahva psühholoogia muutumisele.

Asjaoluks, mis jätudavad maa rajoonide kunstilist tegevust on võetud kogu te kultuurilise võime. Rajoonide raajoonides on klubid liiga vähesed ega võimeldes mitakultuurilise tegevusest.

Majanduslikult tegevus on peamiselt

on tootmistööde kõrval hakanud
 elitama ka eskujulistel eluhoonidel.

Kolhoosid minellustas põllumajanduse
 tootline jõudude tootmistu areng, vabastas töö-
 bata taluneha vabastust ja liiki ka sotsia-
 listliku ühiskitusega ning löi tungimise el-
 tarne materiaalset ja kultuurilist taset.

Kommunistliku partei juhtimisel, liitudes
 arestis kõige kõrgema rahvastega on Eesti
 NSV lähikuu ajaga muutunud kõrgelt arenevas
 tööstusega ja sotsialistliku sunijällemajandu-
 xga vabariigis.

Lõppsõna

Täites niivõrd määramata ülesandeid on sobivalt kolhoosid saavutanud põllumajandusliku tootmise alal märkimisväärset tulemust.

Aastast-aastaks on suurenenud esivindlike kolhooside arv, mis tunneb end üha enam määramata ülesandel. Ühtlasi on loodud mõni objektiivsed tingimused, et neid liinid jõuaks nende kätte.

Suur töö tehti oma peedri paigutamisel ja korraldamisel. Kolhoosid usaldas on kvaliteetne peeder, mis on võimeline vastandama traditsioonilistena saavutusi.

Alajõu avaldatud ühiskondliku Põllumajandusministeeriumi Plaanis on proovitud särgajast vabalt töösaavutuste eest antavastatud Eesti NSV põllumajanduse esivindlaste nimelised. Need on tunnustused toot-

misesseindlast ennastalgavast tööst, 12
suurtest edusammudest, mis väitavad sel-
hoortalurahva idulisi poliitilist nõrku.

Majanduslik edu näib koos poliit-
liku eduga. Enamikus meie selkkoostis
on loodud partiialgorganisatsioonid,
mis on teinud võitluses edasise majan-
dusliku ja organisatsioonilise tugevda-
mise eest.

Tõsi, meie vabariigi põllumajandus
on veel suuri puudusi ja palju aretan-
damata reserve. On veel palju majan-
duslikult nõrku selkkoost, kes pole
saavutanud kuigi suuri tulemusi. ~~See~~
~~et~~ Puuduste nõivaldamiseks tuleb parti-
rejuuikomiteedel karmitseda mõtte abivõn-
tid nende riiklikult linnidekominitsioonide
on eelkõige tavalis parandada nende juu-
timist, tööorganisatsiooni ja laialdas-
teaduse ja loomuliku kogemuste toot-
mise juuimist. Tuleb saavutada
shuud, et mil li oleks mekajaä-
vaid selkkoost, mis on suurem karmi-
tusena suurenda misaastem üdesantet
täitmisel terve vabariigi ulatuses.

Taotledes esirindlikule teadusele ja võimsale tehnikale, on meie rahvaarhi kolhoosid suured muundaja missaastam ülesannete täitmisele.

1954. ja 1955.a. esirindlik kolhooside töökorraldused näitavad, et püstitatud ülesanded on reaalne kõikidele kolhoosidele.

Need ülesannete edumane täitmine tuleb ka edaspidi parti- ja nõukogu organisatsioonidel pöörata töist tähelepanu kolhooside organisatsioonilise - majandusliku kindlustamiseks.

Kamutatud kirjandus.

a) Marksismi-leninismi klassikute tööd.

1. Lenin, V. I. Teised ettevõtte NKP keskise riikliku komiteemi III kongressil. Tööd, 82. ERK, Tallinn, 1954.
2. Lenin, V. I. Kooperatiivne, Tööd 33. k. ERK Tallinn, 1954.
3. Stalin, J. V. Kulanduse mis mass likvideerimist. Tööd, 12 k. ERK, Tallinn, 1952.
4. Stalin, J. V. Kolhoos liikumise sünni. Tööd 12. k. ERK, Tallinn, 1952.
5. Stalin, J. V. Tööst maas, Tööd, 13. k. ERK, Tallinn, 1952.
6. Stalin, J. V. Kõne kolhoosne-tööstöalist I kongressil. Tööd, 13. k. ERK, Tallinn, 1952.
7. Stalin, J. V. Leninismi sünnist, ERK, Tallinn, 1952.

b) Partei otsused ja valituse juhtide sõnavõtted.

1. Partei VII kongressi direktiivid millega viis-aastane nõhta. ERK, Tallinn, 1952.
2. NKP KK septembriplekumi otsus „NKP liidu põllumajanduse edasarendamise abinõudest“ ERK, Tallinn, 1953.
3. NKP KK 1954. a. neeluvani-märtsi plekumi otsus „Lisaviljatootmise edasest suurendamisest“

1954-1955. aastate uudis- ja jäätmaade üleskavimise aluste. ERK, Tallinn, 1954.

4. NSKP KK 1954. a. juuniploenumi otsus "kevad- ja sügise tulemustest, kultuuride hooldamisest, saaduste nõustamisest ettevalmistusest ja põllumajandussaaduste varumisplaani täitmise kindlustamisest 1954. a. ERK, Tallinn 1954.
5. NSKP KK 1955. a. juuniploenumi otsus "kevad- ja sügise tulemustest, kultuuride hooldamisest, viljanoorikute täiendamisest ja põllumajandussaaduste varumise plaani täitmise kindlustamisest 1955. a. ERK, Tallinn, 1955.
6. NSKP KK 1955. a. jaanuariploenumi otsus "loomakasvatuse tootmise suurendamisest. ERK Tallinn, 1955.
7. NSKP KK ja NSV Riikliku Ministrite Nõukogu määrus 9. märtsist 1955. a. "Põllumajanduse planeerimise praktise muutmisest. ERK, Tallinn, 1955.
8. Kruštšov, N.S. NSV Riikliku põllumajanduse edendamise abinõudest. Ettepanne NSKP KK plenumil B. sept. 1953. a. ERK, Tallinn, 1953.

9. Hünstlov, M. Tervilja tootmise edaste suurendamisest maal, metsis ja jäätmaedi ühistoimimisest. Ettekanne NSKP KK peelu-märts-plenumil. 1954. a. ERK, Tallinn, 1954.
10. Hünstlov, M. NSKP keskkomitee avaranne partii XX kongressile. ERK, Tallinn, 1956

c) Muu kirjandus

1. Anisimov, M. Põllumajanduse arendamine riigis ja maa- ja metsanduses, ERK, Tallinn, 1954
2. Elenurm, H. jagamatu fond ja selle kasutamine kolhoosides. ERK, Tallinn, 1956.
3. Kollonov, M. Kolhoosi juhtimine, ERK, Tallinn 1951.
4. Kollonov "Чус-Эль" Справочник, Ташкент, 1954.
5. Kollonov Маленькая Справочная, Справочник, Ташкент, 1954.
6. Kollonov "Таше Колхозничеши", Справочник. Ташкент, 1954.
7. Kollonov "Социализм Таше" Справочник, Ташкент 1954.
8. Кузнецов, М. Машинно-тракторные станции - индустриальная основа. Дорожные откопечки и т.с с колхозами. Москва, 1954.
9. Куус, G. Töö organiseerimine kolhoosides. ERK, Tallinn, 1954.

10. Saarimäe, E. Sõukarja kolhoosi Töö Kõnni-
muuseumi" s, Sportor, Tallinn, 1955.
11. Mäti, V. Kolhooskonna võit Nõukogu
Eesti, ERK, Tallinn, 1955.
12. Metsadun, S. Dõrpa kolhoosi "Rahva Venn"
Sportor, Tallinn, 1955.
13. Murd, R. Eesti NSV põllumajanduse kollektiiv-
tööküsimine. ERK, Tallinn, 1950.
14. Taburxon, "Экономическая СССР" публикован-
ие, Москва, 1955.
15. Серман, X. Тимурова колхоози "Тийдебу"
Sportor, Tallinn, 1955.

d) Ajarirjandus.

1. "Eesti Kommunist" Tallinn, 1953-1956
2. "Sotsialistlik Põllumajandus" Tallinn, 1953-1954.
3. "Edas" Tartu, 1953-1956
4. "Rahva Hääl" Tallinn, 1950-1956
5. "Noorte Hääl" Tallinn, 1953-1954.

Sisukord

	Sisukord	lk 3-11
I	Põllumajanduse üldsandid riigis- aastane NSKP XIX kongressi määrused ja järgesoleva keskkomitee plaanide ot- suste valguses	11-31
II	Eesti NSV ühismajapidamise aren- damine ja tugevdamine riigis- aastane . mitmekülgset tootmist ja ühismajapidamist väljarendamine	31-33
	1. Ühiskonnakasvatuse arendamine	
	a) Kiskakasvatus	33-42
	b) Kanakasvatus	42-47
	c) Lamba- ja hobuskasvatus	47-50
	d) Kodulinnukasvatus	50-53
	2. Kolhoosid rõõmsuse rõõgete saanide est põllumajanduses	
	a) Tervilja- ja tehniliste kultuuride tootmise suurendamine	53-63
	b) kõõvilja- ja kartulikasvatus	63-66
	c) Aiandus ja mesindus	66-69

3. Maanva - traktorijaamad osatähtsused
põllumajanduse tõusu saavutamisel 69-71
4. Kolhoosi ühisomandi kasv ja järg.
matude fondide suurendamine 72-83
- III Kolhooside organisatsioonilise
kindlustamine küsimusi .
1. Kolhooskaardi saavutamise 83-101
2. Töö õige organiseerimine kui lähtis
tegur põllumajanduse tõusu saavutamisel 101-110
3. Nabariigi kolhoositalurahva
materjaalse ja kultuurilise heaolu tõus 110-115
- Lõppjõna 115-117
- Kandatud kirjanduse nimekiri 117-121